Массе а мехкий пролетареш, вiашагiкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ШИНАРА, 25 июль, 1978 шу. ● № 88 (5908). ● Мах 2 кеп.

Тахан республика механизаторашна шерра къовсам лоаттабу кхашка хьийкъа латта ялат хинтахьен ца дойташ чудерзадара. Ди а бийсе а ца къовсам цига къахьегаш бярий: комбайнерий, тракторастий, водителий, кхыча боллой кхаз совбоахенин юрта боахам дегIабоалабара дакъе цар кхоаненцара уйлаш аIахий еш яр укх деношка чаккхьанначе КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш, «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» ноц. Л. И. Брежнева яьча доклада́цера положенеш выводаш.

Цу пленумо тIайнйца соцам республика кхаш леладераша дIахо йодача хана шоай де дезача гIулакхий программа санна тIайнцалга гуш да цар ди тIехьа дукхагIа йовхача къахьегама поталонашна хьежача. ХIаьта уж толамаш IалашIеча массе хана санна шоашкара хьокхам гойтараш, дешаца а гIулакхаца а ках оарцагIбоахараш колхозий совхозий толамагIбола коммунисташ ба.

КОММУНИСТАШ — КХАШКА

«Дорофеева рекорд моллагIча эшаергья» яхача девизагIа ядь йоаржаь пятилетка кхоалагIча шера хьувкъам чуберзабе болабелар Шелковской района кхаш леладераш. «Путь к коммунизму» яхача колхозерча цу комбайнера арда а аьрда лурчегIа 1500 тонн ялат дIаделар шой бункер чура. Цу хьохкамга кхачара аьржача яхье коталонаш йоахаш хинарашта юкъе хIара дийнахьа керда цIераш гучаюалар. Иштта, Ленина цIерагIча колхозерча коммунистий Н. Пиддиев, Ш. Джамалдиновен агрегато цхьан дийнахьен бусл 67 тонн ялат аьрдар. Дукха ка ялалехьа царел а тIехбаьлар «Путь к коммунизму» колхозера комбайнераш В. Следнови Н. Новаковский. Цар хьокхам — 78 тонн. Из рекорд а дукха яхалзар, цу боахамерча ЛофаренковгIар даса боlеш 88 тоннига дIакховчадир оарда ялат. Хьувкъам чуэцара массанахьа вIашагIъехкалр комплексаш, отрядаш, звеньяш. Цар балха кулгалдеш яр дукхагIа эш-эшача моттиге вах. техника, транспорт дIа-юха хьажаш хинна районий штаб. ХIаьта деггердар — ерржаче балха участкашка партийни аналь чIоагIъалга, агитационно - массови болх боаржабалга, болх бара лерттIа хьалаш хьадалга вIашттIехьдаьккхар парте райкомо. Балха эгтара шакъалагIча участкашка вахийтар 150 коммунисти 200 комсомолеци. Уж чулаьцар лаьрхIIа вIашагIъеллача 26 хана е вIашагIъяьча партийни партийно - комсомольски группаша. Иштта, ипатовций методагIа болх вIаштIехьбаьккхар бахьан долаш 12 дийнахьа ма бола ялат чуйца дакъа а из паччахьалкхенга дохкара заданеш хIанвле тIехкховчашъе а нарагIдаьнад шелковчашта.

Тахан хIара районе, хIара боахаме йовзаш я ялат хьокхача, оардача, из хьеттаншка дIоазача хьалхале леладерий цIераш. Уж буц «Молнешка», пенгашташка, цар сийна байракхаш ийн, деналошка телеграммаш ухийт. Иштта, дукхазаь хастабьярех ба коммунисташ механизатораш Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозера Юшаев Маулет, Грозненски района «Атагинский» совхозера Тасуев Лом-Iаьла, Малгобекски района ГI. Ахриева цIерагIча совхозера Цуров Саварбаи, дукха кхыбараш. Цар шоаза а кхоэза а тIехкховчашъю шоай балха нормаш.

Цар толамах вIалла дувалга а хургдацар, нагахьа санна цу боахамий администрацено, партийни, профсоюзни организацеша кхаш леладераша кIи-марса балхаш чакхдахара мел эша хьалаш хьадаь децара, шукьача хана цар санукъедаккхара культурно - массови мероприятеш чакх ца йоахаре, кхы мел дола гIулакхаш лоатта да доре.

Из дад йиш яц Малгобекски района «Советский» совхоза кулгалхоех. Цар хакнахьа йоаихо яьнцар шоай культстан мел эшачуца Iалашъяра. Ялат чуэца болабеннача депошка электричество йоацаш яр цига, лини хьатIекхацар. ЛерттIа вIаштIехьбаьккхабацар кхашкарча техника болх а. Из бахьан долаш цар комбайний къахьегама овсарзе районе эггара лохагIа яр.

Цу тайпара ледарлонаш еш бола боахамий кулгалхой кхыча районашка а болаш ба. Из цхьаькхадиче а да йиш йоаш хIана дац. Партийни, советски, боахама органаш ялат чуэцача мелах гойтачар гIулакхашта хьеж ца беш йоагIеш йола оценка яла а хьал сика тоадела царгара хьадеха а деза райка я.

Укх деношка парте Нохч - ГIалгIай Х пленум хилар. Цун доакъашхоша къоабалъяь тIайнцар КПСС ЦК июльски Пленума решенеш, «СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабарах» КПСС ЦК Генеральни секретара ноц. Л. И. Брежнева яь доклад. Цу пленума решенешта гIулакхаца жоп дала аьрхIача республика колхозийи совхозийи коллективашка ростовски ялат леладеча «Гигант» совхоза къахьегамхой инициатива хьал а аьлда паччахьалкхенга ялат дохкара дикаче кхы а дешхагIдала декхараш тIайнцад.

Цу деррига дIадех бохкамий партийни, профсоюзни, комсомольски организацеикара кхашка къахьегачарна юкъе беш бола организаторски, агитационно - массови болх кхы а лакхагIча боарам тIа боаккхаш тоабелга. ХIаьта ях лелаеча, цунах хьахинараш яха шерра дIадовзийтача, ялат хинтахьен ца дойташ чуэцара къовсам лоаттабеча шийтара хьокхам гойташ къахьега декхарийла ва кхай тIа къахьегаш вола хIара коммунист.

КХАЬ ШЕРА ПЛАН ЯЬЙ

Иттлагiча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIайнйца шу дузача дента кхоачашъяра шерра социалистически ях йоаржаьй Октябрьски бурув тохара балхий управлене бурувдеттача бригадаца. Цу яхье хьалхара моттиг лаьцай буровой начальника Стеблецов Петр Григорьевича кулгалдеча № 210 йолча буровой коллективо. Бурув тохара кхаь шера план ханал дукха хьалхе кхоачаш а я. ХIанз тIадоагIача шера март бетта календарегIа къахьегаш я из. ХIанзадехьа кхаь шера планал сов гIа цо техад бIаьш метраш бурув.

Шоаш тIайнйца декхараш ханал дукха хьалха кхоачашдаьд буровой начальник Хворостов Юрий Петрович керте латтача буровой латтан чекаш техкараша. Цхьоалагiча шоле рапорт делар цар бурув тохара кхаь шера план кхоачашъярах. ХIанзалехьа итташ метраш бурув техад цар тIадоагIача шера январь бетта календарагIа.

Д. БАШИРОВ.

СУХАЛБЕ, МЕХАНИЗАТОРАШ!

ХА ЗЕХЬА ЦА ЙОАЕШ

Иттлагiча пятилетка укх кхоалагiча шера 594 гектара тIара мукх, 986 гектара тIара кIа чуэца дезаш ба тха колхоза къахьегамхой. «1978 шера хьувкъам чуэцнига, юртбоахама продукташ доакъерашкийчдалга а, 1978 — 1979 шерашка хьайбаш Iангара дакар толама чакхдоакхнига а Iалашдара кхы тIа а де дезарех КПСС ЦК, СССР Министрий Совето бьча соцама жоп луш деррига ка бола ялат 12 балха дийнахьа чуда дош делар цар. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдар духьа шоай эррига торонаш оарцагIъаьза низ, хьинар кхоца деш къахьегаш хьа а боагIа.

Байнабец совхоза гурахьа дена совхоза кхаш леладераша, механизатораша хелонашца къовсам латтабеш, ха ца къовсаш хьинара бе болх. Масала, мукх хIара гектара тIара 33 центнер бьлар, планагIа 28 центнери социалистически декхарагIа 30 центнери чуэца безаш хиннача.

Дика бе хIанз чуэца доладьча кIмн кьуекъам а. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 34-35 центнер ялат доал план 29 центнер йолча.

Ипатовцаша санна ялат чуэцара механизированно-транспортни бIарча комплекс вIашагIъеллай тха боахама. Цунна юкъейоагIа ялат хьаккаре, из ардера, чак кхаш мукъедакера, лаьтта ахара техника, тоаера, пеьха бытовой, калаIера хьалаш вIаштIехьдакара вIашагIъехка звенош.

Ялат хьакха звено. Цунна юкъейоагIа 8 жатка. Дика къахьег звено коллективера хIаране. Балха норма кхоачаш ца еш ди дIадахийтац. Ялат оардеш йолча звено 15 комбайн я. Уж лелаеча механизаторий керттера декхар — жаткеща кьекха касарех Iодилла ялат ардар. ХIаьта механизатораштa юкъе аьржача социалистически яхье хьуекъам чуэца болабьча дийнахьа дена хьалха ва Павленко Александр. ХIанале 350 тонн совгIа ялат аьрдад цо. Цул дукха тIехьа ца буеш болх беш ба комбайнераш, яхье шоллагIен кховлагIен моттигаш дIалоаца Стеннинов Георгийи Линчанский Николайи.

Шоай декхарех дика лоархIабу чех кхаш мукъадоахача звено коллектива юкъабоагIараш а. Ча гулдеш, цунах аргIаш деш йолча лаьрхIIа вIаштIехьъаькхача агрегатен совгIа цу звенона юкъейоагIа кхо комбайн. Кхай тIара мукха ча хьа а эцаш оаха а оаташ тракторий лафеташ тIа тIадетт цар. Ча фермай коа дIаоттаду.

Ялат чуийца даьккхачул тIахьагIа мукъадьнна лаьтта оахача звено кийс трактор я. Цунна кулгалдеш ва механизированни отряда начальник Костоев Муса.

Сатессача дена боад къовлабалдалца къахьегаш хIанзале 300 гектар совгIа лаьтта аьхад цу звенона юкъабоагIача трактористаша. Цхьаннена юкъ пхиъ шоллагIчун йиъ трактор йолаш шин отряда йийкъа а звено. Царна юкъе аьржача яхье хьалха комсомольско-нагиркой шоллагIа отряд а. Цун коллективе къахьегаш ба Попов Алексей, Шовиков Василий, Новиков Владимир, Балдин Николай.

Гурахьа дIадийнача алата хьуекъам чу а бена мукъадеиннача кхашка хIанзале цхьецца культураш дIее кхоабаьб колхоза кхаш леладераш. Иштта, 155 гектара тIа аьхин юв кортолаш, 13 гектара тIа гречиха, 45 гектара тIа доакъера лаьрхIа хьаккIаш дIайийнай. Доакъара лаьрзIа хьаккIаш хIанзчул тIехьагIа кхы а 255 гектара тIа дIаюргья.

Боккхохкама декхар да наьха бытовой, салоIама хьалаш вIаштIехьдехара вIашагIбеллача, колхоза партийни организаца секретара Ибрагимов Джалила кулгалдеча звенона хьалхашка латтар. Ипатовций методех ялат чуэцара вIашагIъеллача комплекса беррига къахьегамхошта юкъе аьржача социалистически яхьа кIара дийнахьа итог а еш, котало яьккхераш морально а материально а белгалбаха, цар сийна «Молнеш» арахеца дезаш ба уж. Цул совгIа, механизатораш шаьн ханнаьн чам болашен дийнахьа кхоза кхай тIа беьнаш кхача лоаттабе, салоIача хана деше керда газеташ, журналаш хилийта, Даймехкен довзол дезьарча паччахьалкхенашкен къаьстта лоархIамен дунен деррига кеникъий торком тIаозачан событех механизатораштa кадденза хоам бе деккарийле я цу звено коллектив. ХIаьта цо ше да дезар толамца чекх а доахк. Масала, Ибрагимов Джалила шен звенона юкъебоагIача агитатораца йийшар ялат чуэцача дакъа лоацеш болча наха КПСС ЦК июльски Пленума материалаш, дIахо йодача хена СССР юрта боахам дегIабоалабарах Л. И. Брежнева Пленума яь доклад, наьха тераем тIабозийташ дIабоазийтар Л. И. Брежнева Ростовски областа «Гигант» яхача совхоза къахьегамхошка яздьча письмо, СССР юрта боахам дегIабоалабар духьа июльски Пленумо тIайнцача соцама лархдар тIа «Юрта боахама производство дIахо дегIайоалларен эффективность лакхъярен дацой къакъевен» КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон укх деношка тIайнйцача массех соцама чулоацам.

Ялат чуэцача къахьегача комбайнерий, тракторастий, шофарий, кхыча боллой къаьстта терхам тIезар КПСС ЦК июльски Пленума соцама цхьайтталагIча дакъе тIа яздьча дешаша.

«ЦК Пленумо къаьстта белгалдаьккхад, ялат доаккхига юрта боахама хьалха санна хIанз а эггара чIоагIагIа хьинар эша гIулакх хилар. ГIулакх сенех латт аьлча, из латт нарагIдаьнна толамаш дIаиIоагIдараин дегIадоаладарен, нарарча пятилетна ялат декхара заданеш тIехкховчашъярехи» — аьнна да цу тIа. Цу дашаца дIахо йодача хана кхы а аьннарегIа кхы а оасарегIа къахьега шоаш тIакъехилга дика кхетадир ялат чуэцаш воаккхачар. Из бахьан долаш дош делар ялат ма-хулла сикагIен цIенагIен чуэцар духьа дIахо йодача хана шоай эррига торонаш оарцагIъяьха, болх бе йиш йолаш аьача хана хIара сахьатах бизза пайда эцаш къахьега. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдеш хьа а боагIа. Иштта, балха нормаш кхоачаш ца еш цхьа-цаI саг вац ялат чуэцача дакъа лоацараштa юкъе, хIаьта 130 — 150 процент кхоачашъеш дукхагIбараш-ба.

Иттлагiа пятилетка — дикала пятилетка хилара терра ялат цIена чуэцара къаьстта йоакхо ю колхоза. Ардана биса нагахьа мара на ийслац кхай тIа. Боарамга хьежжа юхе 12 — 13 сантиметр мара юкънгаш ца юташ хьоих ялат. Цу гIулакхо торо хулийт дукхагIа ча Iалашде, лаьтта аттагIа аха.

Бошза терхам тIабехийтай колхоза кхай тIа цIи аргйоацаш балхаш вIаштIехьдехара, цIи яьлча из сика йоаа йиш хулийта хьалаш хьакхоллера. Иштта, ялат дIаккухьаш кхай тIара хьатта лелача автомашинаш газ арахьача выхлопной турбаш тIа ахка «цIера сигаш лацарга» яха оттадаш а. ХIара комбайна тIа шиниши хIара автомашина тIа цхьаьцен огнетушиталаш я.

Йоакко ю тха боахама чуэца ялат кулга цIена боашча наьха лорадера а. Кхай тIа, комбайнашкара хьатта чуийца ялат дIакхухьаш машинаш лелача новкъе, хьатта тераз долча занье тIехьожама комитета постош я.

Л. И. Брежнева Ростовски областа «Гигант» совхоза къахьегамхошка яздьча письмона жоп луш керда социалистически декхар тIайцад тха совхоза кхаш леладераша. Цар дош деннад паччахьалкхенга 1650 тонн ялат дохка, план 1500 йолаш.

ЛаьрхIар кхоачашдергхиларех шеко яц са. Лекхе болгалдаьккхача тайпара мукх хIара гектара тIара 33 центнер чу маийцарий оаха, план 28 йолаш, хIаьта кIа планал совгIа 6 центнер йолаш 35 центнер чуда лерзI.

Ю. ЗИБОРОВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза председатель.

СУРТА ТIА: лаьтта мел кIоарга аха деза хьехаш ва «Путь к коммунизму» колхоза механотряда начальник Костоев Муса (юкъе вагIар) ялат чуйийчул тIахьагIа мукъадьнна лаьтта оахаш болча механизатораштa (аьрдехьара аьттехьа) Попов Алексей, Шевиков Василена, Новиков Владимира, Балдин Николая.

С. ХАКИЕВА сурт.

СИЙЛЕ ХИЛДА ТОЛАМХОШ!

1978 шера план кхоачаш тIехкховчаш яра, производства эффективности балха дикали лакхъяра бола къовсам чIоагIбара 1978 шера хьалхарча ах шера промышленносте, транспорте, бувзале, районашта, предприятешта, организацешта юкъе аьржача социалистически яхьа итогаш а хьежа КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо соцам бу:

РАЙОНИИ ХЬАЛХАРЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА

Хьалхара моттиг а хьожайойла, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а луш, республикански сийлен Улга тIа а хьойла

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН.

ШоллагIа моттиг а хьожайойла КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш республикански сийлен Улга тIа хьойла.

ШАЛИНСКИ РАЙОН,
СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОН
ШОЛЛАГIЧА ГРУППЕ ГIОЛЛА

Хьалхара моттиг а хьожайойла, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а хьожаеш республикански сийлен Улга тIа хьойла

АЧХОИ-МАРТАНОВСКИ РАЙОН.
ОКТЯБРЬСКИ, НАЗРАНОВСКИ, ВЕДЕНСКИ РАЙОНАША дика болх баьлга белгалдоаккхалда.
ПРОИЗВОДСТВЕННИ, ПIЛМАН-ПРОИЗВОДСТВЕННИ
ОБЪЕДИНЕНЕШКЕИ УПРАВЛЕНЕШКЕИ ГIОЛЛА

Хьалхара моттиг а хьожайойла, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а луш, республикански сийлен Улга тIа хьойла.

«ПРОМАВТОМАТИКА» IИЛМАН
ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ.
ШОЛЛАГIА МОТТИГ А ХЬОЖАЙОЙЛА, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш республикански сийлен Улга тIа хьойла.

ШУРИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ
ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ.
КхоалагIа моттиг а хьожайойла, диплом а луш, республикански сийлен Улга тIа хьойла

«СЕВКАВНЕФТЕПЕРЕРАБОТКА» ЯХА
ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНИ.
ПРОМЫШЛЕННОСТЕИ ТРАНСПОРТЕИ
ПРЕДПРИЯТЕШКА ГIОЛЛА

1978 шера хьалхарча ах шера социалистически яхьа итогех ХЬАЛХАРА МОТТИГ А ХЬОЖАЙОЙЛА КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байракх а луш республикански сийлен Улга тIа хьойла:

«Горскнефть» мехкдаьттен гази йоаха управлени,
Горячеводски бурув тохара балхий управлени,
СССР 50 шу дизара цIерагIа Грозненски химзавод,
ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завод,
Грозненски экспериментально-механически завод,
Объединенни Грозненски ТЭЦ,
дулха комбинат,
Грозненски локомотивни депо,
Шалински мехлесхоз,
Грозненски междугородни телефонни станци.

ШОЛЛАГIА МОТТИГ А ХЬОЖАЙОЙЛА, КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота а луш, республикански сийлен Улга тIа хьойла:

Карабулакски химически реагентий завод,
В. И. Ленина цIерагIа Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод,
«Грозэнергоремонт» яха ремонтно-наладочни предприяти,
бытовой гIулакхаш деча «Чечингушвоенбыт» объединени,
минеральни хий ду «Ачалуки» яха завод,
машинаьнъа Гудермесски дистанци.

КХОАЛАГIА МОТТИГ А ХЬОЖАЙОЙЛА, диплом а луш республикански сийлен Улга тIа хьойла:

технологически транспорта Ташкалински управлени,
«Грозгипронефтехим» институт,
«Красный молот» завод,
«Союзавтоматстрой» ВНПО опытно-экспериментальни завод,
бытовой гIулакхаш ду «Чечингобувьбыт» объединени,
Грозненски мехлесхоз,
маькха комбинат,
Назрановски автотранспортни предприяти.

ЦАР КАЛЕНДАРА ТIА — АВГУСТ

«ТIехьабусараш бовцаш бе болаl» яхача девизагIа шерра социалистически яхь йоаржаьча Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Гасанов Заид Юсупович керте латта № 43-4 йолча установка коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара ворхI бетта план ханал дукха хьалха кховчаш а я. хIаналехьа августа хьалхарча ах бетта задани а яьй цо. Иштта дика къахьегаш тIайийца декхараш тIехкховчашдеш ба Васильева Лидия Николаевнас кулгалдеча № 43-5 йолча установка технологаш. Товарни продукци арахецара 7 бетта план кховчашъярах рапорт делар цар 10 июле.

Завода цехашта юкъе аьржача социалистически яхье укх тIеххьарча хана хьалхара моттиг дIахецад Румянцев Петр Иванович керте латтача кхоалагIча цеха коллективо. БархIалагIча июле дена август бетта календарагIа къахьегаш я из. Шанкхе установка а цеха а технологаша хIаналехьа ворхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа арахийций бIаьш эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци.

А. ВОРЩОВА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода планови отдела инженер - экономист.

РЕЙД ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА ДАЛЕ А...

КIи-марс болабелча дена «Чуэцаргда вай ялат сихаца дойташ» яхача девизагIа шерра яхь йоаржаь къахьегаш ба республика механизатораш, кхаш леладераш. Из девиз мишта кхоачашъю хар духьа Ачхой-Мартановски района ялат кхедача керттерча шин боахаме — «Лермонтовский», «Самашкинский» совхозашка хилар тхо укх деношка. Торонаш цхьатарра яле а гIулакхаш тайп-тайпара лел цига.

Масала, «Самашкинский» совхоз. Банкха бехк боацаш, шоаш хьалхле а уйла а я оттаяьча планагIа дIахьу цу боахама къахьегамхоша ялат чуэцара балхаш. Цудухьа толамаш а доахалу царга. ХIанале 600 гектара тIара беррига мукх чуийцаб. Дика хьийкъад из ялат. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 30 центнер мукх боалл, план 19 центнер йолча. Соахарчул 6 центнер дукхагIа да из. Беррига аьрда мукх 1814 тонн я, план 1014 тонн йолча. Мукх санна, сихен ца дойташ кIа чудерзадеш ба уж хIанз. Хьаккари ардари цхьана долаш 100 гектара тIара 330 тонн ялат чуийцад хIанале. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 33 центнер кIа доалл.

— Ипатовций методагIа ка бола ялат укх деношка чудерзадаь дарrда тхо, — йоах совхоза керттерча агронома Товбулатов Сайд-Ахьмада.

Хьувкъам чуэцара транспортни комплекс звеноех латт. ХIара звенос шой декхараш цIенхашта кхоачашду. Масала, ялат чуэцача дакъа лоацаш 3 звено я. ТIаккха социалистически яхье хьалха латт Хамидов Iийсай звено. Къаьстта айденнача хьинарца къахьег звеньевойс I. Хамидова. ХIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 50 тонн ялат оард цо норма 25 тонн йолча. ХIаьта цхьан дийнахьа 59 тонн аьрдар. ХIара дийнахьа вымпелаш цен ахчан совгIаташцен белгалду цун хьинар. Цул совгIа цун сийна хьалъайяьй ЦIе байракх. Дика болх бу социалистически яхье шоллагIча моттиге волча комбайнеро Харсиев Iалаудина а. По юкъера лаьрхIача 46 — 48 тонн ялат оард хIара дийнахьа.

Аьрда ялат хьатта сихбенна дIакхухьаш ба водителаш Бахаев Ахьмуд, Дуриев Мовлда, Кубиев Ахьмад, тракторист Эмиров Вайсолт. Дийнахьа 25—26 тонн дIахьу царех хIаране, норма 17 тонн йолча. ХIаьта хьаттара ялат боарамга кхаччалца цIенду машиниста Салбаков Ингуша. Дийнахьа 80—90 тонн ялат цIенду цо, норма 60 тонн йолча. Салбаковна гIо деш ба болхлой Эрисханова Запнат, Мофтыгова Забура.

Ялат чу мел ийцача кхашка уж чах мукъадоахаш, цунах аргIаш дотташ хьайоагIа Матаев Сайт-Iаьла керте латта звено. Царна тIехьа лаьтта оахаш я Логиев Зияуде звено. Уж балхаш толамца чакхдоах тракториста Межиев Виситас, Буриев Iумара. Дийнахьа юкъера лаьрхIача 8 гектар лаьтта оах царех хIаране норма 4,2 гектар йолча.

Иштта, болх бе йиш йолаш денача дена хIара сахьатах бизза пайда эцаш цхьан комплексагIа дIахьу цу боахаме ялат чуэцара балхаш.

ГIулакхаш кхыча тайпара лел «Лермонтовский» совхозе. Хаоттам Iалаьмате дика латтача ханах боагIа пайда эцац лермонтовцаша. Из хоалу цар бьча балхах, хIара ди къоаста а деш хьежача. Масала, 4 июле — 70 тонн, 5 июле 11 тонн мара ялат арда карагIдаьннадац.

Хьалхе а лаьрхIа хиннача тайпара кIи-марс 13 балха дийнахьа чакхбаккха низ дIакхачаннзар механизаторий. 20 ди гаргга даьккхад 1000 гектар мукх чуэцаш. Бакъдар аьлча, тIеххьарча деношка сихдаьд кхашкара балхаш. 170 тонн гаргга ялат оард дийнахьа. Сих ца лой вIаштIехьдоацилга кхетаду «Лермонтовский» совхоза коллективо. ХIана аьлча, хIанзчул тIехьагIа чуэца дезаш да кхы а 1500 гектар кIа.

Ялат чуэцача дакъа лоацаш 21 комбайн я. Техника тоъал йоллаше хIанад сел йоха хьокхамаш? Цкъа-дале, хьала езаяча тайпара юкъейоалаяьяц ялат чуэцара ипатовций метод. ШоалагIа-дале, дукхагIа йола комбайнаш сиха йох. Цхьацадолча дийнахьа уж тоаеш декъийга боалл ремонтникаш. Техника каст-каста йохаргьяцар, кийчоя мугIаре дIаоттаеча хина лерттIа тоаль яларе.

— Халахет ка бола ялат чуэцара балхаш сел во лелаш. — ХIана аьлча мел къахьийгад тхоах хIаране на хьалхеде гIерташ, — йоах 2-ча отделене управляющe Хатуев Ахьмади.

Кхыча бесса да боахама гIулакхаш кулгалхошка ладийгIача.

— Толаме дIахьу оаха кIи-марс. Къаьстта овсаре къахьег комбайнераша Джабраилов СаIада, Мулатов Ювсупа, Хайдаев Юнида, кхычар. Ден норма 8 гектар йолча, 1—12 гектара тIара мукх оард царех хIаране. ХIаьта боахамо 2 эзар тонн гаргга мукх аьрдаб, — яхаш дуаш денача хаттара жоп лущ совхоза директора А. Дукаева.

ТIаккха отт хаттар. Директора яхача тапара овсаре къахьеге кIи-марс бIаьхбалара фу бахьан да?

Ардаева дукха ялат дус кхай тIа.

— Оасар дукха хиларах комбайний цацаш дох каст-каста. Цул совгIа йоачана а дикка зе даьд. ДукхагIбола мукх лаьтта Iобукъабаьб. Цудухьа хала да мукх цIенбеь чуэца, — бехказвувл ноц. Дукаев.

ТIаккха «Самашкинский» совхоза кхашка вззамо йоачаш лаьттанц? Ялх ди тIехьагIа болх дIаболаь болаше а цар ка хIана йоал ялат сихагIа чудерзаде?

Хьатта хьалтехача «Молниял» совгIа хьувкъам чуэцаш болх беча наха во е дика къахьег хьаьконхаш йола цхьаккха хIама яцар цу дийнахьа хьагуш.

Во йоакко ю кхай тIа цIи ца алийтара, цIи яьлча из сиха йоайра бойх вIаштIехьбаккхара.

Цхьацца мара «огнетушитель» яц хIара комбайна тIа, шиппа хила езача. Кхай тIара хьатта ялат дIакхухьаш лела цхьаккха машина яц газ арахьача выхлопной турба тIа «цIера сийташ лаьцарг» яха оттахал йоллаш.

Дика ялат ма-хулла сихагIен цIенагIен чудерзадар — из да хIанз кхаш леладерашта хьалхашка латта керттера декхар. Из кхета а деш кхоачамбоацараш сихагIа дIададахара эррига шоай торонаш оарцагIъяха еза «Лермонтовский» совхоза кулгалхоша.

А.-М. ЛАЛУЕВ,
НГIАССР МВД ОБХСС инспектор.
Т. МАГОМАДОВ,
цIи ца алийтара кхерамзалех республикански управлене инспектор.
М. ЦУРОВ,
«Сердало» газета спец. корр.

ПЯТИЛЕТКА БIУБЕННА БОАХА КЪАХЬЕГАМА ГIА

1978 шера хьалхарча ахх бетта йола СССР экономически а социальни а дегIаахара пачхьалкхен план кхочушъяра итоги яьй. СССР ЦСУ хоама тIа белгалдоах Советски Союза къахьегамхоша, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК тIахьехама жоп луш, 1978 шера план кхочуш а тIехкхочуш а яра, производства эффективности балха дикален лакхъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, ухх шера хьалхарча ахх бетта мехка экономически а социальни а дегIаахаре керда толамаш даьхх хилар. ДукхагIдолча хьокхамашта шера плана заданеш тIехкхочашъяьй.

Иттлагiа пятилетка екъаеннай. Цу юкъа дикка лакхъеннай мехка экономически потенциал, вIашгIехха кхочашду КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь социально - экономически декхараш.

Промышленносте продукцена реализаци ярра, къахьегама овсарле лакхъяра, маделей дукхагIдола керттера тайпаш арахецара ах шера план тIехкхочашъяьй.

ДIадахача шера цу ханаца нийсдича производства боарам 5,2 процента лакхбеннаб, шера плавьах хьаркIар 4,5 процент хиннача.

Къахьегама овсарле лакхъеннай 3,8 процента, тIаккхийттача производства дитъ даькъах кхо дакъа соагIаяр къахьегама овсарле лакхъялара чотах кхийттай. Кхочашъяьй пайда барех промышленни продукцега дIадодар лохдарех планаш.

Продукцена реализаци яра хьалхарча ах шера план тIехкхочашъяьй ерригача юкъара союзни союзно - республикански промышленни министерстваша а ерригача союзни республикаша а.

СССР ЦСУ хоама тIа йоалаьй продукце керттера тайпаш арахецарах йола даннеш. 1978 шера хьалхарча ах шера арахийцай: электроэнерге — 600 миллиард киловатт-сахьат; мехкдаьтта (газови конденсат а йолаш) — 279 миллион тонн; газа — 183 миллиард кубически метр; кIора — 362 миллион тонн; болата — 75,5 миллион тонн; Iаьржача металлий кийчача прокате — 52,6 миллион тонн; болата турбай — 8,7 миллион тонн; минеральни удобреней (условни единицех) — 50,3 миллион тонн; баьццовгIаш лоралра химически средствай (условни единицех) — 254 эзар тонн; синтетически смолайн пластически массайн — 1,8 миллион тонн; химически волокнайн таьйх — 561 эзар тонн; автопокрышкаш — 29,5 миллион штук; металл теда станокаш — 119 эзар штук, цу даькъе числови программни управлени яраш — 3,8 эзар.

Хьалхарча ах шера хьаьй: кузнечно - прессови машинаш — 27,8 эзар; прибораш, автоматизаце прибораш царка йола запасни сатталаш (медицинина, физиологена, окологена йола прибораш йоацаш) — 2,2 миллиард сома маьхка, вычислительни техника средстваш цар запасни сатталаш — 1,6 миллиард сома маьхка; доменни, болат лоаладу, прокатни оборудовани — 141 миллион сома маьхка; кIора очистки комбайнаш — 596 штук; химически оборудованин цуй запасни сатталаш — 353 миллион сома маьхка; якгача промышленноста технологически оборудованин цуй запасни сатталаш — 360 миллион сома маьхка; кхачан, дулха-шурий, чиъаьран промышленноста технологически оборудованин цуй запасни сатталаш — 263 миллион сома маьхка; автомобилаш — 1071 эзар; цу даькъе: грузови — 379 эзар, легкови — 654 эзар; тракторш — 268 эзар штук; юртбоахама машинаш (кхьанбаштен доакъара производстванех ярш йоацаш) — 1236 эзар сома маьхка; хьайбай боахаман доакъара производстванех йола машинаш — 939 миллион сома маьхка; ялат чуэца комбайнаш — 56,3 эзар штук, боамби чуэца машинаш — 4,7 эзар, сатталаш ю дахча (колхозаша кийчъю хьу йоацаш) — 162 миллион плотни кубически метр; целлюлоза — 3,8 миллион тонн; кахьат — 2,7 миллион тонн; арахийцад: масса а тайпара кIадаш — 5858 миллион квадратни метр, цу даькъе: хлопIатокахьата — 3497 миллион, эткаш — 394 миллион, лыняни — 429 миллион, даьреш — 846 миллион; тийга хIамаш 10,6 миллиард сома маьхка; кожани кога гIирс — 381 миллион пара; дулха (промышленносто даьр) — 4,3 миллион тонн; жерашай изделей — 1,5 миллион тонн; хьайбай даьтта — 875 эзар тонн; баьццовгIай даьтта — 1,6 миллион тонн; кондитерски изделей — 1,9 миллион тонн; сахьаташ — 31,3 миллион; житле-фаянсан майоликани пхьегIаш — 543 миллион; сортони пхьегIаш (низгаи хрустален) — 182 миллион сома маьхка; радиоприемникаши радиолаши — 4,4 миллион штук; телевизораш — 3,6 миллион, цу даькъе бос бола программа лувцараш — 0,7 миллион; холодильникаш — 3,0 миллион штук; барзкъаш дутта машинаш — 1,9 миллион; мотоциклаши мотороллераши — 831 эзар; мебель — 2,4 миллиард сома маьхка.

Босболчен кIезигачех металлий, мехкдаьтта химен мехкдаьтта чакхдахарех продуктай, кхьла тайпарча продукце производство дегIаеннай.

Ерригача промышленноста балха итогаш дика йоллашехьа, цхьаццайолча производственни объединенешеи предприятешеи кхочашъяьяц шоашта еннача ассортиментах продукци арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра, никовленей зиданеш.

Кхочашъяьяц серни кислоти, турбинаш, перемени тока электродвигателаш, грузови вагонаш, сатхалий хьу, сборни яьшнабетон, тканеш, хьайбай даьтта, продукце цхьаццадола кхы тайпаш арахецара план.

ДIахо баьб Iилманйи техникани карагIдьнараш халкъа боахаме юкъедовладара балхаш. Тоаденнад производственни объединенейи предприятейи балха техникоэкономически хьокхамаш. Лакхбеннаб производства технически боарами арахецача продукце дикали.

Ах шера халкъа боахама юкъеихьай 2 миллион гаргга изобретении рационализаторски предложении.

Iилмех техникен дегIадоаладара плака цхьаццайола заданеш кхочашъелга таккхдаьккхадац.

Дикала еггара лакхехьарча категорех йолча продукце производства боарам кхоалагIча даькъа лакхбеннаб дIадахача шера цу ханаца нийсдича.

БIаьсти хьла хиннайоллашехьа, карарча шера ханнахьа а, лакха дикал йолаш а чаккхдаьхар юрта боахаме къахьегараша бIаьстан кхашкара балхаш. БIаьсти юа культураш дIаера план кхочашъяьй. 1978 шера чубахьаргболча хьуакъама лаьрхIа беррига мехка культураш дIайийна майда, хоадамболлаш йоацача даннех, 217,0 миллион гектар а. цу даькъе ялатий культураш — 131,7 миллион гектар. ДIадахача шераца нийсдича кIа, рожь, дуга, боамби, кхеш дIайийна майдаш шерьеннай. ДукхагIа хиннад хIамаш дIайийна хиш дехкен доккъадаьи лаьтташ.

Шоаш дIахо бергболча балха бёкъонца йола программа сацийтIаийцад юрта боахаме къахьегараша КПСС ЦК июльски Пленума решенеш. Шеррача масштабех массанахьа а деш хатт мангал хьакхарен доакъар кийчлараш балхаш. Мехка дукхача районашка чуэцаш латт ялатий культураш.

Колхозашка, совхозашка, боахамашта, юкъерча предприятешка продуктивни хьайбаши коатIара оалхазараши ухх боараме да 1978 шера 1 июль тIаккхоачаш (миллион корта лоарIам болаш): доакан — 91,6, цу даькъе дахка доахан — 29,3, хьакхарч — 36,5, жа-гьаьрий — 145,6, коатIара оалхазараш — 644,4.

Колхозашка, совхозашка, боахамашта юкъерча предприятешка дулхех фуъи производство 6 процент лакхъеннай 1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича. Шура соахка хьалхарча ах шера лыкха хиннар миссел ийкхай.

Пачхьалкхено хьайбай продукташ иейга боахамий ерригача категорешка ухх даннеша хьахьоккхача тайпара да хьалхарча ах шера: доахани коатIара оалхазарашиш (дийна долаш заьчё) — 7,8 миллион тонн, фуяш — 20,9 миллиард штук.

Пачхьалкхено а колхозаша а юрта боахен дегIабоалабара балхий ерригача комплексагIа яь капитальни вIйленеш 14,1 миллиард сом хилар. 1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича 4 проц. лакхъеннай уж. Ирригационно-мелиоративни балхашкеи мелиораци яь лаьттиш карадерзадарген дIадахийтад 3,1 миллиард сом, е дIадахача шера цу ханачул 5 процент дукхагIа.

Юрта боахамга кхаьчай 40,9 миллион тонн минеральни удобренеш, е дIадахача шера цу ханачул 2,6 миллион тонн дукхагIа, хIаьта иштта 1,3 миллион тонн химически доакъара добавкаш а.

Юрта боахама техникан минеральни удобреней дукхагIдола тайпаш доаттадара план кхочашъяьй. Бокъонца чакхдьинадац прессведборщикаши химически дейкъара добавкашк доаттадара план кхочашъелга.

Транспорта дерригача тайпай грузооборот 2,9 триллион тонно-километр хиннай, хIаьта соахка хьалхарча ах шераца нийсдича 5 процент лакхъеннай. Пассажирооборот 386 миллиард пассажиро-километрага кхаьчай, лакхъеннай 4 процент.

Вувзама предприятеша (почта, телеграф, телефон, радио) продукце беррригача боарамга дилача ах шера план кхочашъяьй; дIадахача шера цу хана хинначунца нийсдича продукце боарам 6,1 процент лакхбеннаб.

Хьалхарча ах шера, йоах дIахо СССР ЦСУ хоама тIа, пачхьалкхен капитальни вложеней чотах болх бе йолаяьйтай 26 миллиард совгIа сома маьхка керттера фондаш, е дIадахача шера цу ханачул 11 процент дукхагIа.

Халкъа боахаме яь пачхьалкхен капитальни вложенеш 48 миллиард сом да, е соахка хьалхарча ах шера яь хиннарех 6 процент дукхагIа; гIишлошъяра-монтажни балхий боарам 3 процент совбаьннаб.

Подрядни балхаш даьд халкъа боахаме дIадахача шера цу хана хьа хиннарел 4 процент дукхагIа; подрядни балхий план кхочашъяьй 99,5 процент.

Къахьегама овсарле 5 процент лакхъеннай; тIаккхийттача гIишлошъяра-монтажни балхий боарамах ялх дакъа дича дитъ дакъа къахьегама овсарле лакхъялара чотах кхийттад.

Колхозашта юкъерча гIишлошъеча организацеша кхочашдаьча балхий боарам, соахка хьалхарча ах шераца нийсдича 5 процент лакхбеннаб.

Чаккхдьинача ах шера дIаходахар гIишлошъяра технически боарам лакхбелга. Полносборни гIишлошъяра боарам 1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича 6 процент дегIабеннаб.

Цунца цхьаи кхочамбоараш а хиннад капитальни гIишлошъеча. Керттера фондаш болх бе йолаялийтара план кхочашъяьяц. Iалашдаьдац цхьаццайола производственни кизлаш эксплуатаце дIачулуда. Дукхача гIишлошъеча-монтажни организацеша кхочашъяьяц водрадни балхий, къахьегама овсарле дегIайоалаяра, пайда бара планаш.

Халкъа боахамерча болхлойи гIулакхерча наьхен ду кхал юкъера лаьрхIача 107,2 миллион саг хиннав ах шера, соахка хьалхарча ах шераца нийсдича 2,3 миллион саг, е 2,2 процент тIаккхийттаб.

Юкъера лаьрхIача бетта дола болхлойи гIулакхерча наьхен ахчан алапи 158,3 сом хиннад халкъа боахаме. 1977 шера хьалхарча ах шераце нийсдича 3,4 процент тIаккхийттад из; потребление общественни фондашкарча льготех тIаккхетар а лаьрхIача 216 сом хул алапи. Колхозой къахьегамах луп 5 процент лакхденнад.

Потребление общественни фондашкара бахархошка кхаьча выплаташи льготаши 50 миллиард сом совгIа да, хIаьта соахка хьалхарча ах шераца нийсдича 6,5 процент лакхденнад. Сберегательни кассашка бахача наха еш йола вкладаш ах шера 6,4 миллиард сом тIаккхийттай.

Пачхьалкхенга кооперативниш торговле рознични товарооборот 115 миллиард сом хиннай, 1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича 3,9 процент дегIа а ейай, Розничне товарооборота ах шера план 100,9 процент кхочашъяьй.

Товарооборот дегIаенале а, цхьадолча товаращца бахах кхочамболлаш Iалашбубеннабац.

Советски Союза аракьарча торговле оборот 34,3 миллиард сом хиннай, соахка хьалхарча ах шераца нийсдича 6,8 процент дегIаенай.

Бахача наьха дехча бытовой гIулакхий боарам 8,4 процент дегIабенаб, цу даькъе юрташкарча моттигашка — 10,3 процент. Ах шера план кхочашъяьй.

Пачхьалкхен капиталовложенейи жилищно-гIишлошъеча кооперацае средствай чотах эксплуатаце дIаеннай 575 эзар гаргга керда дика кийтъаь ерригга майда 26 миллион квадратни метр йола квартираш. Хьалъяьй 105 эзар дешархочоа моттиг йола юкъера образовательни школаш, 86 эзар моттиг йола деша даха ха йоацача берий учреждений, дукха больницаш, поликлиникаш, культурно-бытовой объекташ. Наха чубаха цIеноши культурно-бытовой гIулакхаште лаьрхIа-объекташи хьалъяра ах шера план кхочашъяь чакхъяьинац.

Чаккхдаькхад городаши юрташи дIахо тоаяра балхаш. Ах шера газ чуиллай 1,3 миллион квартира чу.

ДIаходихьад халкъа образовании культурех дегIаихувлилга.

Шерденнад бахача наха медицински гIулакхаш делги царга организованно садоIийталгеи.

Советски Союзе бахача наьха дукхал 261,2 миллион сагага кхаьчад 1978 шера 1 июль тIаккхоачаш.

(ТАСС).

АМУРСКИ ОБЛАСТЬ. Сихха хьалъеш а шерлуш а йоагIа БАМ-а столица—Тында. Города генеральни план оттаьй кIашарча ханв городаш хьалъяро дIадехарашка хьожа. Уйхоа дика пайда кийцаб моттигерча рельефахи Iалама хьалехн. Нах чуIеча цIеной кварталаш хьалъяьй Тында яхача ха йисте гIолла гуйна босагIа. Цига гIишлоеш ба Ленина ордена «Главмострой» управлене специалисташ. Цар кулганица хьалдаьд пхийтта нийс этаж йола цIа, хIаьта монтаж е йолаяьй ялхайтталагIчоа. хьалъеш я шоллагIа школа, монтаж яь йоалаш латт хирургически комплексана, хьалъяь а пына болх бе йолаялийтай 260 моттиг йола детсади бытовой гIулакх ду комбинати.

Сурта тIе: М. Аюбова гIишлошъярий комплексни бригада.

В. Маринесьев, В. Христофоровен сурт. ТАСС фотохроника.

ХАНАЛ ХЬАЛХАБУВЛАРАШ

Къаьстта дика къа а хьегаш, иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера плани лIаййца социалистически декхараш тIехкхочашдеш ба «Промавтоматика» Iилман - производственни объединенена чуйвагIача Грозненски опытни завода белхлой. Продукци маьхала шихарх вор! бетта план 20 июне 101 процент кхочашъяьа рапорт делаш цар. Цу денга кхечаленьха вор! бетта зоденех совгIа маьхала яьккхаа 34 эзар сом мел бола товарни продукци. Цу юкъедисача деношка август бетта календарагIа ккй а иттам заявеш соний маьха тайп-тайпара продукци маьхала йоаккхаьтъя завода коллектива.

Болхлоашта юкъе хьалхаочарча кхь шера план кхочашъяьй мочтажникаша Прокопов Георгий Алексеевича, Пахигов Нана Дудаевича, кхычаа. Бригадашта юкъя хьоржача яхье хьалхоа моттиг а яьккха, пятилетка дилъагIча шера чотагIа къахьегаш я кIанз Никитин Валентин Ивановичи Кабичев Анатолий Дмитриевичи керте латтача радиоаппаратурана регулировка еш цини бригада коллективаш. КорагIдьннарча кхочам а ца бен, шоай хиннар кхы тIа а айдаь къахьегача бригадаша хIара сменагIа ноормаш 125—130 процент кхочашъю ухх деношка.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Пачхьалкхен статистика 60 шу дизад

Советски пачхьалкхен статистика хьабенар боккхен сийдолен никъ ба. Советски пачхьалкхен статистика вIашагIъеллар яц В. И. Ленин. Кховзткъа шу хьалха — 1918 шера 23 июле В. И. Ленина пачхьалкхен статистиках йолча положенена кулг а ядеш, вIашагIъеллар Центральни Статистически Управлени (ЦСУ).

В. И. Ленина бокъонца бола революционни хувцам бир статистически Iилме. Социальни даькъе хIама доваара эггара низ болащагIа долча герзах цаI хилорах тарра хьакьехкар цо статистика лоархIам.

Октябрьски революци котъяьнна итт ди даьнначул тIехьагIа болхлойи солдатски депутатий Петроградски Совета заседание В. И. Ленина кхайкайр цIа хеза йола лозунгаш «Социализм —из хьалхарча даькъе учет», «учети тIахьожами — из керттердар да, из да коммунистически общества хьалхара фаза нийса хилийтарах тоаярах де дезар».

ТIагIоьтта учетех тIахьожамех лоархIам дIа а бовийташ, В. И. Ленина лерхIаш хиннад из тийкра йола учет лелаяра лоархIамех хиланза даргдоацен гера статистика хилар.

Пачхьалкхен статистика органий централизовании система вIашагIйоллар правительства лоархIамегIа йола мероприяти яр хьокача Советски республикана доалдар вIаштIехьдаккхара доладенхараш кхочашдар.

Социалистически общества статистика лоархIамегIарчарех цхьа гера а хиннд дIаоттад халкъа боахаме пачхьалкхен доалдарех плановни култалдарех даькъе, социалистически гIишло хьалъяра эшаш йола рычаг а хиннай цунах.

Социалистически статистика лоархIамегIа йола принцип я из Iилмаи ларда тIа вIаштIехьдаккхар.

Пачхьалкхено беш бола боахама, организаторски болх дукхагIа мс хул, халкъбоахама планировани яр дегIахарца, экономически гIишлошъяр дукхагIа хиларца, культура лакхъяларца чIоагIбелар вай мехкара статистика лоархIам.

Учетни даннеш хьахулачен отчеташ увттаечен промышленни предприятешка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка боккха болх бу пачхьалкхен статистика органаша. Статистически органий болхлоша ковкъостал ду предприятешта учети отчетности нийса лелае, ух бахьахьен нийсен хилар Iалаш а ду.

Статистически балхий централизовании система хьахул организацей, министерствай ведомствай учета, отчетноста, статистика ша цаI мара лоаца методически кулгалделга йолча ларда тIа.

Статистикаш хила база партех советски правительстваи практически бола гIончаш яьнна В. И. Ленина даь весчеташ дега а кховбаш, советски статистикаша шоай декхар лоархI царна кулгалдеш йола партийни, советски, плановой органаш Iилман ларда тIа чIоагIъяьча статистически даннешца шоай хьаннахьен йиззаи Iалашъяр, цу даннеша хьахьокх социалистически экономикен культурен дегIаахар, халкъа боахамерча доккъошкара учети отчетности органхар, отчетин даннешта сиха обработка елга лакхдар, дика экономически информаци ялар.

Советски статистикашта кховзткъа шу дизара цIей шоаза кхъ хулаш да: Коммунистически партех правительстваси лакха мах баьб цар къахьегама.

КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето 1977 шера май бетта статистикий Ерригсоюзни совещаке даьъа лоацаш хиннараша хавттача кеарзал тIа аьннад: «Экономикана Iилман ларда тIа кулгалдара, халкъа боахам планомерно пропорциональнон дегIаахар Iалашдара, планаш миста кхочашъю хьожаш тIахьожам лоаттабара, резерваш гучаяхара пачхьалкхен статистика органаш массаза а хиннай партеи правительстван тешаме йола гIончаш».

СССР ЦСУ материально-технически база цуй моттигера органаш дегIаахарца, хьалхара аргIа цуй ларда тIа пачхьалкхен статистика автоматизировании система (АСГС) ярца. хьалхара цуй аргIа болх беш я, хоадамбоацаш дувзаденна да статистически Iилмеи практикеи дIахо а принципиальни дика хувцамаш хиларца, отчетности статистически информации органхарца.

Вай республика массе а йолча городашка а юрташка а вIашагIа а сиха болх беш я информационни - вычислительни станцеш. Городе Грозне болх беш я республикански Вычислительни центр. Механизировании хьпсело чот лелаяра йола ухх подразделенеш Iалашъяьй 450-нега кхочаш кардагIйолча электронно-вычислительни машинаша. Республикански Вычислительни Центр Iалашъяьй «ЕС-1020» яхача сиха болх беча электронни машинаша.

Республика пачхьалкхен статистика механизировании подразделенеша обработка ю республикерча кхо бIаь совгIа йолча организацийн учреждений, колхозийи совхозийи учетно-отчетни бухгалтерски документацена.

ДегIаахара йолча ерригача этапашка Коммунистически партеи Советски правительстваи дикка ковкъостал даьд статистикашта.

Статистика боарамх лоархIами, иштта цунгара дIадехаш дари массаза а дегIаихад.

Советски статистикий дукхача вазарнегIа латтача отрадаца цхьана саью шоай юбилей Нохч-ГIалгIайчен пачхьалкхен статистически органий ах эзар болча болхлой коллектив.

Царна юкъе къахьегам ба тха болх эргабоаккхача дакъа дакъа лоацаш бола статистика ветеранаш. Дукхача шерашка статистически балхи тIа къахьегаш ва Ачхой-Мартановски районера районни инспектор Ш. Ю. Аиэаев, Наурски районни информационно - вычислительни станце (РИВС) начальника заместитель И. С. Боровец Сунженски РИВС начальник Г. В. Грибанева, Шалински РИВС начальник В. А. Миназов.

Тхьо шу совгIа ха я Статуправлене аппаратех республика Вычислительни Центрех В. Д. Григорьева, А. Д. Магомадова, В. В. Юдалович, Т. Ф. Арутюнова, М. Н. Хаджиева, А. К. Мухина, Т. Г. Масякина къахьегаш бола.

Ветеранашца цхьана хьинарерча къахьегама лакхе культура хилийтарца хьекхам телеш ба статистика тха кьона специалисташ: А. Н. Родионова, Л. А. Турлуева, Е. Е. Свиридова, В. Ф. Симонова, В. А. Турлуева, кхы дукха бараш а. Хьинаре къахьегарах тхьаь итт совгIа волча сага пачхьалкхен совгIаташ деннад.

Советски статистика кховзткъа шу дизар белгах а доаккхаш, Нохч-ГIалгIай статистически органий болхлоша шоай терахаш нидаши тIадерзадаьд къоастадаьза долча дешашта, КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхочашдайтара республикерча партийни советски органашта кхы а дикагIа новкъостал дерга.

А. ТОЛУБАНОВ, республика статуправлене начальника заместитель.

ДУКХАГIЕН, ДИКАГIЕН, ДАРЕГIАГIЕН

Грозненски хлебокомбината коммунисташ а ерригга коллектив а дика кхеташ я эффективностаи дикалан тIехьа лоаттабу къовсам цхьан хан-юкъа вIашагIъелла кампани а йоацаш дукхахча ханен цIенхаштташ парте нийца курс йолтах.

Грознерча промышленни предприятешта юкъе тха комбинати коллектив КПСС XXV съезда решенеш вахара юкъе а кхувлаш, иттлагIча пятилетка 3 шера заданеш ханал хьалха кхочашъяра тIехь шерра социалистически яхь а йоаржаь, 18 июне кхочашйир пятилетка шин шерен ах шереи план.

Балха практикно хьахьех производства эффективности балха дикали лакхъеш къа миштта хьега деза. Производства эффективность лакхъяра проблемаш къоастаяр комплексно леладарца белгала ба «ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яха ростовчаний болам.

Цу балха тIехь лелаеча яхьо торо хулийт эффективности, дикали къахьегама овсарлен лакхъяра, продукцега дIадодар кIезигдара, производственни фондех пайда эцар тоадара юкъмоттигера дешаш къестадеча керттера теркам тIабахийта.

Комбината 265 саг чувоагIача 12 бригадах дукхагIбараша ухх шера ялх бетта къахьегама овсарле лакхъярех маьхка ресурсаш кхоярех производственни заданеш кхочашъяьй.

Социалистически яхье хьалхле лелаеш я «ДикагIа, дукхагIа, дарегIа!» яхача девизагIа къахьегаш йола мастера коммуниста Н. Н. Овчинниковас кулгалду бригада. Цо ханал цхьа бутт хьалха кхочашъяьй шин шерех ах шереи план.

Иттлагiча пятилетка кхоабара лицевой счета тIа 3 эзар сом дихьад маьхка ресурсаш, материалаш, довгор, электроэнерги кхоярца цу бригадо.

Коллектива эггара хьалхара декхар да маьхка-булкай изделеш чамболащагIа хилийтар. Цу гIулакха балха юкъе шерагIа йоалае еза бёлонаш нийца йолаш йола витаминаш. ДукхагIа кьае еза шурий продукташ теха маьхка-булкай изделеш.

Оаха лерхI 1980 шера моза теха маьхка-булкай изделей хьаяр ерригга арахецача продукцех 70—80 процентага дIакхоачаде. ДIадахача ах шера итог йича из 34,4 процентага дIакхаьчадар.

Маьхка ресурсех дикагIа пайда эцара лоархIам болаш да 300 грамм а е кхы кIезигагIа а дозал дола булкаш хьаяр. ДIадахача ах шера цу тайпара изделеш 2634 тонн арахийцай комбинато, е 1977 шера хьалхарча ялх бетта арахийцачул 200 тонн дукхагIа.

Цхьабакъда найдархой хьаштаи кхочашде гавна-м да.

Пятилетка чаккхйоалаш кагийча булкай изделешн расфасовка яь изделеш арахецар шоаза е кхы дукхагIа лакхде лерхI коллективо. Из дувзаденна да города Старопромысловски районе керда маьхк ю завод хьалъярца.

КПСС XXV съездех цуй тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенеш кхоачаш а еш, вай мехка производстве хьалхалаттача предприятей творчески боламаш хьал а лувцаш тIехдика къахьегарца тха коллектив ухх шера ялх бетта программа ханал хьалха, 29 июне кхочашъяьй.

Планал совгIа маьхалъяьккхай 33 эзар сома продукци. Продукци дукхагIа хилар тийша да къахьегама овсарле лакхъярах, хIаьта из 2,7 процент лакхъеннай.

Ерригача коллективо ялх бетта кхояьй маьхка ресурсаш — 16,7 тонн, довгор — 11,4 условни тонн, электроэнерги — 6,3 эзар киловатт-сахьат.

Комбинате лелаеча социалистически яхье хьалхле лелаеш ба Ленина ордена кавалер I-ча маькха завода пекарь Е. П. Латыш, бод хьекхабер А. С. Бондарь, мастера гIочча Находкиева Айна, 2-ча маькха заводе мастер Н. И. Овчинникова, пекарь А. Магомадова, вафельни пекерь кьона коммунисташ Я. П. Климова, Т. Выбивальцева, В. С. Лемина, иштта кхыбараш а.

Коллективо, юрта боахам дIахо дегIабарца, пищевикаша арахецача продукце ассортимент дукхагIен дикагIен хургхилар кхета а ейш, доккха совгIат хинна тIаьнцар КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума материалаш.

Цу Пленума решенешта жоп а луш кхы темпаш лох ца еш ханал хьалха 1978 шера план кхочашъе кийча я тха коллектив.

А. КАРАПЕТЯН, Грозненски хлебокомбината директор.

«Красный молот» завода шоллагIча цехе дукха болхлой ба пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхочаши тIехкхочаши деш, хадданза социалистически яхье хьалхалатташ хиларца белгалбаьнна. Царех ба тоьараш В. Жмакин, В. Кузьмин, П. Гудимов, кхыбараш. Шоаш кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхочашъю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) тоьараш В. Жмакин, В. Кузьмин, П. Гудимов.

В. ЮНЦИНИЧА сурт.

ХЬАЙБАШТА ШОРТТА ДОАКЪАР IАЛАШДЕ ТОРОНАШ Я

«1978 шера кхое кхоачаш а тIеххоачаш а яра социалистически яхь йоархьарен производства эффективности балха динали айара тIехьа чIоагIагIа къовсам лоаттабаре» дьаьхехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона мот луш пачхахьалкхенга хьайбай продукци йохкара иттлагIча пятилетка кхаь шера план СССР керда Конституци тIанйца шу дузача дийнахьа — 7 октябрен укх шера план 7 конбрен кхоачаше социалистически дехкар тIанйнар тха совхоза къахьегамхоша.

ЛаьрхIар кхоачашделга тешшаме доакъара база хьакхоллараx тийша ду. Из гIулахх ма-доаггIа кхета а деш, доакъар кийчдара планаш кхоачаш а тIеххоачаш а яра тIехьа яьржача яхье хьинаре даьа лацара къахьехьа республика юрта боахама беррига къахьегамхой тIахьехаш Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза колхозхоша даь кхайкхарал тхьал а лаьца пхьаи шеран ах шеран хьайбаш кхаба кхоачам хиллал доакъар Iалашде доп делар совхоза къахьегамхоша. ХIаьта планагIа укх шера кийчъе еза 3060 тонн силос, 570 тонн сенаж, Iалашъе еза 460 тонн йол.

Доакъар Iалашдара лаьрхIа механизированни бригада чIашагIъеллай боахама. Цун кулгалдеш ва Костоев Юсап.

Дега боикха тоам хулаш йийшар тха къахьегамхоша дIахо йодача хана СССР юрта боахам дегIабоалабара КПСС ЦК июльски Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Л. И. Брежнева аь доклад, цу Пленума материалаш. «ЦК Пленумо лоархIамен тIехьадаикха йиш боалек дехкар санна партийни, советски юртбоахамен органашта, колхозийн совхозийн кулгалхошта хьалхашка оттаду: доакъар Iалашделга овлангара дена тоаде, укх тахтарча шерашка хIара колхозе, совхозе, боахамашта юкъерча предприяте хьайбашта лаьрхIа тешаме, чIоагIа доакъара база хье. Боахамашке доакъар Iалашделга специализированни отраслевой хьисапа лаикха, массе тайпара дегIайоалае кооперации агропромышленни интеграци, доакъар Iалашдеш из кийчлеш йола боахамашта юкъера объединенешта предприяташа чIашагIйохка.

...Доакъар Iалашдеча дикагIйола тежологи сихагIа юкъехухьаьта, доакъара культурай, эрий ядача цонийн даьгIенийн хьуваьэм даиж лакхбелга Iалашде...» аьнна КПСС ЦК июльски Пленумо баьча соцам тIа.

Уж деш, хIаьта партеи правительстваси юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттаду дехкар дика кхетаду доакъар Iалашдеча бригада болхлоша. Цудухьа укх шера тIанйша дехкар кхоачашлар дукха дIахо йодача хана а низ, хьинар кхо ца деш къахьега даге ба уж.

Шоаш де лаьрхIар толамца кхоачашдеш хьабоагIа уж. Иштта доакъар Iалашдара месячника кхайкадаьча дIабахача июль бетта план 150 тонн йолаш 370 тонн сенаж еллар цар. Къахьегама овсарле лох ца еш къахьегаш ба укх июль бетти а. 132 гектара тIара люцерла хьекха а яькха, хIанз доакъара лаьрхIа горохаца цхьаьн бийна еш чуэпаш ба бригаде болхлой. Из нультуре 136 гектара тIа я. Цигара чубенача хьувкъамах хIанале 940 тонн сенаж кийчъяьй. Из а укх шера планагIа Iалашъе езачул 370 тонн дукхагIа. Бакха толам ба из.

«КИР» яхача хьокхаше а бул оатача косилкашца горохаца цхьана бийна кея хьокхаш къаьстта дика болх бу механизатораша Евлоев Хьамзатен Тeлдиев Ахьмаден. Балха норма 140—150 процент кхоачаш ца еш наггахьа мара ди дIадахийтац царех хIаране.

Хьекха касарех уйла бул механически йолхичашца хьагулъеш Добриев Бекхан ва, хIаьта гIулльех хадеш — Костоев Iийсан Цечоев Мохьмади. Шоай декха рех дика доагIау царех хIараваp а. Балха норма кхоачаш ца еш ди юкъеталийтадац цар шоаш болх бена юкъа.

Кхай тIара сенаж йоллача бул дIанхуьаш лелача механизаторашта юкъе хьалха ва Точиев Махьмади Албогачиев Юнуси. Нормал шолза хIана ди аьнна дукхагIа моша доакъар дIадахьа кхоачеву царех хIараваp кхай тIара сенаж йоллача.

Сенаж йоллачарна юкъе белгалваикха воагIа Муталиев Къамбулат. КIоагашка хьатIаьена моша доакъар дIанийдеш болх бу цо. Совхоза къахьегамхоей совгIа из мах бола доакъар кийлдеча дакъа лоацаш ба Экажкъонгий-Юртарча школера дешархой а. Цар веча новкъосталэ раьза ба боахама кулгалхой.

Сенаж кийчъяра технологи нийсе лелаяра хаддаиза йоакхо ю бригада болхлоша. Иштта, хьекха касарех кхай тIа уллаш тIунал 56—60 процентага кхаччалца лохъелча мара генажа кIоага чу йоллаш бул. ХIара кIоага пенаштен кIийлленен полиэтиленови пленка тIатосс. Моачча доакъарах кIоаг бизара ха ма-хулла лоацъе гIерт. Сенаж, керттерча дакъе, фермашта юххе лоачча моттигашка кIоагаш доахаш кийчъю Iай из Iоачахо дIахадаьча ваьхьашка гIолла ферме хьатIаахкхьа езаргIоацаш. ХIаьта айенна моттигашка кIоагаш доах йоачан йолча хана цу чу хий чу ца дахийтар духьа.

Дика чIашгIехIдаьхад доакъар Iалашдеш боахамай балха хьалаш.

Бригада стаьера кхай тIа, цигара юха лелхаш хи, хIаьта пайда боацаш доагор доа ца дар духьа, еррига техника кхай тIе а йите цIаболх механизаторашсадайча, хIаьта Iуйрена ворхI сахьат даьлча лаьрхIа хьакъоастаьча машинаца балха хьабоалабу уж. Делкъийта кхай тIа бахь бIайха кхача.

ТIадоагIача дийнахьа хи йоа а ца еш болх дIаболабе техника кийчъяра механизаторашь бус бахача. Шоай гIулакх чакхдаьккхачул тIехьагIа мара цIаболхаш уж.

Йоакхо ний совхоза кулгалхоша ваьха балхацара моральни материальни бесам совбаккхара а. Иштта, доакъар Iалашдерашта юкъе яьржача социалистически яхьа итог хIаре кхо ди даьлча ю. Вуц хьокхаш боахкача механизаторашта юкъе балха нормаш кхоачаш а еш яхье хьалхара моттиг яьккхачоа 20 сом премия, карара кара тела цIе вымпел лу. Иштта белгалвоахках кхай тIара сенаж йоллача моша доакъар дIахухьаш лелачарна юкъе яьржача яхье котало яьккхар а, хIаьта хьекха бул гулъеш царех холаш деши къахьегача наха юкъе хьалхле яьккхачарна пхиппа сом яхча лу.

Доакъар Iалашдара укх шера тIанйца дехкар кхоачашдергхиларах шеко яц. Сенаж Iалашъяра шере плая хIанзале дукха хIаха ца эпаш, 165 процент кхоачаш ма-яьлай оаха. ДIахо йол. Из хIана Iалашъе йоларьй оаха горохаца цхьана дIабийна кен хьокхаш. ХIаьта керттерча дакъе из кийчъе йолаерьа люцерна шоллагIен кхоллагIен хьокхаш. Цигара чубенача хьувкъамах кIезигагIа яле а 300 тонн йол Iалашъоларгъя. Цул совгIа хьуна юкъерча попашкен даьгIенашкен кхы а 200 тонн йол Iалашъе ларх1 оаха. 72 гектар моттиг дIалоац цу попашен дигIенашен. Йоачанаш хилар бахьан долаш цIакха а ца хиннача тайпара лиотек низ белаш тIалавцай бига бехкаш. Цу духьа оахош лархIар чакхдаикха тхоашта карагIлартхиларах теш тхо.

Сенажа лаьохIа дIайийна 208 гектара тIа хьаьикIаш я совхозе кхеш. Дика дегIадоагIаш латт уж хIанз. Цу кхай тIара наьи 160 йоаш хIара гектара тIара 280 центнерал кIезигагIа доацаш силоса моша доакъар ларгда. ЛаьрхIеш из хул 5200 тонн совгIа. Цунах хийшца 1 8 эзар тонн силос кийчъялургья.

Иштта, доакъар ма-хулла дукхагIа а дикагIа а Iалашде йиш хулийта еррига торонаш оарцагIъяхе къахьегаш ба тха совхоза болхлой хьайбашта тешаме доакъара база йоала гIерташ.

Х. КОСТОЕВ,
Назрановска района «Экажевский» совхоза керттера зоотехник.

БОЛХ ДИКА БАРАХ — МАХ ДУКХАГIА

ИттлагIча пятилетка — дикален эффективностен пятилетка — тхона, Малгобекски района кулесаш доадерашта, дукха дехкараш тIадохк. Къона я тха коцдий бешамаш, цудухьа кIезига къахьега дезаргдац дукха ва товш моттиг хьувкъам хургбола дика гаьнаш хьалкхеяра.

Фуд динало деша даьца тха районе дер? Мехкарча хьалхалаттача боахамий опыто тхоашта чIоагIа новкъостал ду аьнна хет тхона. Масала, балха пайдагIа хьел дола хIамеш хьаьрвоаха кубански кохесаш лелаераша. Иштта, къоначa компий бешамашка хьегача къах мах телара аккордно-премиални система юкъейоалаяр, вешта аьлча комсий бешамий довкъош дезалаштен къаьст-къаьстача болхлоштен тIачIоагIдар. Къахьегамах мах телара цу системахи довкъош цу тайпара дIадекъарахи фу пайда хул? Эттара хьалха цунах хьахул дикал, тIаикха цуига хьекжа тIехь тIайоагIача хана лаьха хьувкъам а. ХIаьта болх беш воаллача сага керттерча алапен 20 процент совнагIа IотIатох цо болх дика барах.

Дукха цхьаца болча хана болх дика бе хьаьаш вах, тIаькха мах а разрядага хьежжа норма кхоачашъярах ду цуниа. ТIачIоагIъяьча участка тIа болх беш хилча цу разрядага хьежжа кхоачашъяьча нормах доптIар а лу цуниа. Болх дика барах 20 процент IотIа а кхет.

Участкащ дIа мишта чIоагIъю? Болхлочоа директорга гIолла совхоза администраценен юкъе договор дуъ болхлой комитетом боахама печать оттеш чIоагIду из. Договора тIа белгалду шинна а оагIош дехкараш, тIачIоагIъяьча участка гектараш, бетт-бетта тела аванс а берт дика барах суйре чакхйоалаш доагIар а.

Леладе шийга дIаийца лаьтта масса гектар да болхло ше хьож 1 гектарах дала лаьрхIа алапа теркал а деш. Цул совгIа, болхлочо теркалду, мутIарагIа ятIача гаьнашта чаро шо Iунал депгдоацилга, хIаьта мутIарашта юкъерча йовкъашта обработка ерзъа трактористо, вешта аьлча дерригача лаьттанга ди дезача оасарах пхелагIа дакъен гаьнашта кулгашца деш дола балхаша мара кхачац болхлочоа.

Болхлочоа царра дIалу балхий ханаш, боарам, разряд, алапе, аванс, сезон чекхъяьлча тIалур тIаладаь технологически карта.

Бригадиров Иванови отделерча кийцалон хIара бетта акт а оттайнйа. Цу тIа белгалду кхоачашдаь балхаши балха дикати. Цу чакхдоалаш цу акташка хьежжа лоархI кхоачашдаь балхаши болх дика барах доагIарм. ХIаьта хIара бетта алапе тарифни фондах 80 процент аванс тел.

ДIаегIа 1—3 шу долаш йолча комсий бешамий 10—15 а кхы дукхагIча а гектараш тIарча гаьнашта Iунал дуларгда 1 сагага. Краснодарски крае болх дика вIаштIехьбаьккхача 1 сагага 22—28 гектара тIа обработка юлу. Цхьабакъда, комсий гаьнаш кеща йоккхагIа хилча, Iунал дукхагIа де дезаш хул уж, 2—3-аза хьаьтехка а еза, кхыдола балхаш да. Цудухьа лелае кIезигагIа лу шина бешамаш: 4-гIа шу дараш — 6—8 гектар, сом луpаш — 3—5 гектар. Тхаьшига, Малгобекски районо комсий бешамаш тIачIоагIьяра опыт Iоаьй. Масала, М. Горьке цIерагIча комсий совхозе цхьая дезало 30 гектар дIанийцай. «Ингушский» совхозе къаьст-къаьстача болхлошта тIачIоагIьяь 211 гектар. Цу гIулакха хIанз укх сахьата болх во бу воик совхозашка.

Цу дикача гIулакха лаьрхIа терко е еза наьха тешам бовргбоацаш. Цхьабакъда гектараш лелаеча цхьаьрий бешамаш а офсар дукха тIаталвна я.

Дика болх бу хIаране 12.5 гектар лелаеча «Ингушский» комсий совхозерча Чалиева IайнаIас, ФаргиевтIар нанаси йоIои. Цар бетта аванс 180 сом эц, хIаьта шу чакхдоалаш кхы а 400 сом совгIа лургда царна болх дика барах.

Л. ЯРАХМЕДОВА,
Малгобекски района юртбоахама управлене йоккхагIа йола агроном-виноградаре.

Тха гIо-юрта

ХIанз республика предприятешка, организацешка, колхозашка, совхозашка шерра Iомаеш я КПСС ЦК июльски Пленума материалаш соцами. Цига Л. И. Брежнева аьча доклада тIа боикха теркаш тIабахийтаб юртбоахама авиацева. Шин доклада тIа цо белгалдьккар: «Вай дехкар да юртбоахама авиаце материальни база чIоагIъеи шерьея».

Цу хьаьъехьа юртбоахама авиаце Грозненски авиаотряда парткома секретара Ерин Борис Ильича аьлар: «Пленума соцами шига Л. И. Брежнева аь доклади Грозненски авиаторашa дет тIара къоабалъаь тIанйнар. Коллективо сийлена кхоачашдаьд ший социалистически дехкараш».

Юртбоахама культурашта обработка яра алх бетта план хапал хьалха кхоачашъяьй коллективо. Нохч-ГIалгIайчен, Кабардаседа МIирий республикашка, Дагестана колхозашкен совхозашкен 700 эзар гаргга гектар йолча тайп-тайпарча культурашта обработка яьй цар.

ХIанз отряда болхлой къахьегаш ба лазарехи зе деча хIаздевхи юртбоахама культураш лоралра болхаш еттаю подкормка еш.

Шера олаи хапал хьалха кхоачашъяра тIехьа яьржача социалистически яхье дикагIа дола хьонхамаш доахаш ба летчикаш коммунисташ Петров Юрий, Хамидов Хьусейн, комсомолец Суханошвили Вано, авиатехникаш Герихаков Иса, Федорченко Николай, иштта кхыбараш. ХIаьта АН-2 самолета командира Бехоев Заура хIанзале кхоачашъяьй ший кхаь шера программа.

Г. КРУГЛИКОВ,
Грозненски авиаотряда командир.

БЕРРИГА НИЗ ТIАБАХИЙТА КЪАХЬЕГ

«Горскнефть» НГДУ коллективо шерра социалистически яхь йоаржаьй иттлагIча пятилетка 3-ча шера планаши социалистически дехкараши хапал хьалха кхоачашдара тIехьа. 1978 шера коллектива хьалхашка латташ дола дехкар да хьа доаккхаш дола мехкдаьтта кIеэг ца далийтар.

Пятилетка кхоалагIча шера заданеш толамца кхоачашъеча шоай дакъа юкъедахьа лаьрхIача «Горскнефть» НГДУ коллективо социалистически дехкараш тIанйнар: планал совгIа 11 эзар тонн мехкдаьтта даккха, цох СССР Конституце шу дузача дента — 9 эзар тонн а йоаккхаш; планал совгIа 135 эзар сома товарни продукци маьхалъякка; планагIа лаьрхIачул 0.3 процент къахьегама овсарле лакхъе; рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьарца шера 65 эзар сом кходе, иштта 400 эзар киловатт-сахьат электроэнергии 50 тонн условни доагорх кходе; лакха квалификаци йолча болхлошца производство Iалашъяра керда кадраш кийчъеш 100 сага квалификаци лакхъе. ТIоанашта низ тIалоаттабар хьаллацар духьа 5045 эзар кубически метр хий тIоанашка чухеца; нах чубахи культурно-бытовойн объекташта капитальни ремонт яра план 100.5 процент кхоачашъе; подшефни совхозашта цахаддаш гIо де: «Малгобекнефть» НГДУ-и «Краснодарнефтегаз» объединене «Абиннефть» НГДУ-и коллективашца социалистически яхь лелаяр дIахо дахьа.

«Горскнефть» НГДУ болхлоша шоай хьинар ца кходеш къахьегаргда планаши социалистически дехкараши толамца кхоачашдара. КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь дехкараш кхоачашдеча доккха дакъа а лоацаргда.

Коллективо яхь лелаю «Пятилетка кхоалагIча шерах хьинарерча къахьегама шу дергда вай» яхача девизагIа.

Тха болча дерригача структурни доакъой балха юкъейоалаяьй 1978 шера положенеш: НГДУ структурни доакъошка социалистически яхь йоаржаярах:

— ХIара профессех болча болхлошта юкъе яхь йоаржаярах;

— «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа социалистически яхь лелаяра условех, иштта кхы дIахо а.

Комсомола 60 шу дузача цIейна шоай къахьегама совгIаташ кийчдеш ба комсомольцаш-мехкдаьттахой. Иштта дикача толамца ламъабалар тха комсомольцаш Ленински комсомола XVIII съезда а. Цу хана лелаьча сийлен вахта доакъашхой «Грознефть» объединене комсомольски организаце Сийлен книга тIа дIаязбаьб. Уж ба: Л. Э. Хасуева, Л. А. Эльмурзаева, А. Вайсуриева, Ю. И. Туров, А. Темирсултанов, А. С. Кагерманов, иштта кхы дIахо а.

Структурни доакъоша лелаеча социалистически яхьа итогаш ю хIара квартале «Горскнефть» НГДУ администрацен профсоюза промысловии комитетон цхьана еча заседане. хIаьта бригадаша, отделаша, сменаша хIаране шо-шоей дехкарехи профессеи лелаеча яхьа итогаш хIара бетта структурни доакъой болхлойи гIулакхерча наьхен собранешка ю. Цига котало яьккхарашта карара каре тела вымпели сийлен грамоташи лу. ХIаьта индивидуально лелаеча яхье котало яьккхачоа «дикагIвола оператор», «дикагIвола машинист», «дикагIвола токарь» яха вымпелаш лу.

ХIара денна беча балха дикал къоастеча яхьа условешка къоастадаь хьокхамаш а лоархI. Яхь мишта лел хьахьоакхара юкъейоалаьй хIара денна кхьах хьалхинечун оценка тIаоттаеш йола экранаш.

Коллективе шерра яьржай коммунистически хьисапе къахьегара тIехьара яхь. ХIаьта «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи еннай № 1 йолча мехкдаьттен гази йоахача цеха, кийч а даь чакхдаккхара мехкдаьтта дIадохьийташ йолча участка, итт бригадана. Иштта «Коммунистически къахьегама ударник» яха цIи еннай 416 сага, коммунистически хьисапе къахьегара тIехьа яхь лелаеш 503 саг ва.

Структурни доакъошта юкъе 1978 шера 1-ча квартале социалистически яхье котало яьккхай В. А. Мельникова кулгалдеча электроснабженен оборудованен прокатно-ремонтни цехо.

Ерригача республике гIолла лелаеча яхьа итогаш йийча 1978 шера цхьоалагIча квартале республикански сийлен Уага тIа йихьар «Горскнефть» НГДУ коллектив, хIаьта вIаштта пхе бетта хьалхара моттиг а лелаьй оаха.

Укх деношка «Грознефть» объединене гIолла шоллагIча квартале лелаьча социалистически яхьа итогаш йича тха управленена хьалхара моттиг хьожайир, хIаьта Ерригсоюзни социалистически яхьа итогащ йича к хьалхара моттиг хьожае оттаьй тхона.

Баха тIа дикагIа дола хьокхамаш даьхад мехкдаьттен гази яхара операторашa: Х. И. Басханова, Н. Т. Шуваева, И. М. Никольсне, Ю. И. Исаева, насосни станце машинисте А. М. Лисицас, скважинашта капитальни ремонт еш волча бурудеттвчо В. П. Тарасова, иштта кхыбараша.

«Горскнефть» НГДУ коллективо 1978 шера ялх бетта тIанйца хинна еррига производственни заданеши социалистически дехкараши тIеххоачашдаьд. Планал совгIа ялх бетта 7500 тонн мехкдаьтта даьккхад, тIанйцача дехкарех 5300 тонн даккха мара ца дазача, дахкарех 0,3 процент лакхъе мара ца езача, лаккъьай къахьегама овсарла 0,5 процент. ХIаьта шера дехкарех 145 эзар сома продукци маьхалъяккха езача, ялх бетта маьхалъьяккхар 153 эзар сома я. Шера 100 сага квалификаци лакхъе езача, хIанале лакхъяьй 65 сага квалификаци, балха юкъе рационализаторски предложенеш кхувларах шера 65 эзар сом кхода дехкараш тIанйцача, хIанале кходаьд 40 эзар сом, иштта 396 эзар киловатт-сахьат кходьй электроэнерги, шера 400 эзар киловатт-сахьат кхое езача.

Скважинашта гIулакх дара болча къахьегамга дIадолар 0.8 процент планагIа лаьрхIачул кIезигдаьд.

ЛоархIам боллаш кIезигъеннай болх ца беш йола скважинаш.

Укх пятилетка дIадахаш шу шуи ах шуи хьинйцача дерригa а планал совгIа даьккха мехкдаьтта 94202 тонн да.

Юрта боахаме гIо дела дIахо а хьош укх шера хьалхарча ах шера «Горагорский» яхача совхоза 75 сага-дийнахьа гIо даьд тха управлене. ДIадахача шин шерен ах шерен дIалаьрхIача дерригa а юрта боахама оаха даь гIо да:

материалашца — 10949 сома;

болхлой низаца — 2553 сага-дийнахьа;

транспортаца — 5212 сома.

Юрта боахама управлене дIалаьца хинна 1428.44 гектар лаьтта дIаделнад, цу даькъе 975.99 гектар лоаман довкъашкара а долаш.

Ала деза, ерригача цехашка, участкашка, службашка шоай планаши тIанйца дехкараши толамца кхоачашдаьд, цуица цхьана цар кхоачашъяьй «Цхьаккха тIехьаусаш хургвоацаш ба болхI» яха принцип.

Тха управлене дика вIаштIехьбаьккха ба производственно-технически экономически кхетам балара болх а.

Тха коллективе дика дараш лоархIам болаш дакъе а кхоачамбоацараш а дIа тхо долча, уж дIадахаро тIа балха тIа кхы а совгIа торо хулийтаргья. Цу кхоачамбоацарех укх шера дуккъал ялх бетта къахьегамен производственни дисциплина толхаьа 7 моттиг нийсъяннай. Уж дIадахара мел хьар деш да тхо долча.

Цхььакха тайпа е да кхоачамбоацараш, масала, монтажни балхаш деча бехьа дукха ха йоаю оаха спецтехника ца хилар бахьан долаш.

Тоъал лаьтта оаха техникин автокранаш ца хилар производства эффективность лакхъяра тIехьа чакхйоаха мероприятеш юкъагIъяхарал совгIа тIехьдоаких пачхахьалкхен планиш тIанйца дехкараши кхоачашделга а.

Тхоашта лиача оборудованеца Iалашделга оаха иткьа санна дукхаза а дийхад объединене йовгI-йоагIача отделашкара, бакъда чIоагIа сабаре къестаду цар уж дешаш.

Баха нахи, больницашка, общежитеши иштта яхы дIахо а йовхалца Iалашъяр тоадар духьа, энергетически ресурсех дикагIа пайда эцар духьа 1978 шера теплотрасса йилла яккха лаьрхIад планагIа. Трасса йиллара балхаш «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-11 подрядчикаша ду, цхьабакъда чIоагIа мела лел уж балхаш а. Ах шера планагIа 150 эзар сома балхаш де лаьрхIача, хьабаь болх 57 эзар сома мара бац. Объекташ гIишлон материалашца Iалашъяьяц.

Во болх бу № 2 йолча мехкдаьтта доахача, автоматизаци ета кхыча подрядчико а — Грозненски монтажно-наладочни управлене.

«Горскнефть» НГДУ болхлой шоллагIча ах шера дехкар да хьалкхарче ах шера даьха толамаш лох ца далийтара тIадоагIача шера план кхоачашъяра йола дарр йоллар.

1978 шера тхо дехкарийла да мехкдаьтта даккхар хIанз доаккхачул чIаала лохлургдоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха.

В. СОМИН,
«Горскнефть» НГДУ начальник.

СССР ВДНХ ДАКЪА ЛАЬЦАРАШТА СОВГIАТАШ ДЕННАД

СССР халкъа боахама карагIдаьккхарий Выставка Керттерча комитето 1977 шера СССР ВДНХ дошо, дото, борза медалаш яха бокъо яккхара условеши хьокхамаш кхоачашдарах Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахаме хьалхалаттарашта совгIаташ далара хьакъехьара соцам баьб.

Дошо медалаш еннай жа Iушта Отёлов Батыргирена (Шелковской район), Ашаханов Сайпулана (Наурски район). Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза коартолаш лелаечоа Амриев Хьамида, свеклаш лелаечо Магомадова Табарика (Шалински район), тхьамка лeладераша Мудушев Сай-Селиман Темирсултанов Абубакаран (Ножай-Юртовски район). Мехка дуккхача краяшнарчен областашкарчен хьалхалаттарашта карагIдаьккхарел дикка лакхагIа да цар хьонхамаш. Масала, С. Мудушева тхьамка лeладеча бригадо хIара гектара тIера 35,5 центнер тхьамка яист яьккхай, коартолаш лелаеча Х. Амриева ВДНХ дошо медаль яккхарэ 170 центнер хийча кхоачам болча, хIара гектара тIара цуй звенос 279 центнер коартол яьккхай.

СССР ВДНХ дото медалаш еннай республика юртбоахаме хьалхалаттача 23 сага, борза ераш — 75 сага. Уж совгIаташ дахара йоаржаьча яхье маIача махал тIехьа ца бусаш хьинаб вай сийлахь кхалнах. Дото медалаш еннай Шелковский госплемзавода жа Iушта Зеймухамбетова Абидатан Манапова Юмайнен. Ножай-Юртовски районерча тхьамка лeладераша Темиралиева Кусаиен Терсуркаева Косенен. Урус-Мартановски районерча свеклаш лeладераша Абуева Залпана, Янаева Тамарейа, кхыбараша. ВДНХ борза медалаш кхаьчай Ножай-Юртовски районерча тхьамка лeладеча 17 кхалсагага.

Назрановски районе гIолла дото медаль еннай «Экажевский» совхоза коартолаш лелаечоа Албогачиев АртагIана. ХIара гектара тIара цо кхай 160 центнер коартолаш. Борза медаль еннай иштта «40 лет Октября» яхача совхоза свеклаш лелаечоа Аушев Абдул-Муталипа, хIара гектара тIара 310 центнер шекара свеклаш якхарах, Барахоев Умара (совхоз-техникум) 342,6 центнер мерза свекла дахарах.

1977 шера даьха толамаш балгаа а доахаш ВДНХ Керттерча комитето хьалхарча степена дипломи махе совгIаташи деннад Ножай-Юртовски района Шерипова цIерагIча колхоза № 5 йолча тхьамка лeладерий бригадана. ШоллагIча степена диплом — Гагарина цIерагIча колхоза № 5 йолча бригадана, кхоалагIча степена диплом — Нурадилова цIерагIча колхоза № 6 йолча бригадана.

Шура дукхагIа хургья

КПСС Централъни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона мот луш шера тIанйна дехкараш толаме кхоачашдара еррига шоай торонаш тIеерзаь къахьегаш ба Урус-Мартановски района «Горец» совхоза шурий-товарни фермай болхлой. Цар шоай керттера дехкар лоархI хIанз ахкая замалахьа деттача доахангара йоакхка шура дукхагIа, дикагIа хилийтара. Шоаш деттача доахангара дукхагIа шура яккхара тIехьа бокха къовсам лоаттабу хIара доярка, хIара скотника.

Совхозе кхо ферма я. Цига 971 етт ба. Царех хIанз бетташ 864 ба.

Укх шера пачхахьалкхенга планагIа йохка езаш я 8 эзар центнер шура. Хьайбаш лeладераша лаьрхIад планал совгIа 550 центнер шура йохка. Уж дехкараш толамца шоаш кхоачашдергхиларах тешаш ба фермай болхлой. Ди тIехьагIа хьайбай продукци алсамйоаккхаш хьабоагIа уж.

Хьалха лоам тIа ца ухийташ хинна нагий доахар хIанз цига хьалдахийтад. Цул совгIа шин фермера детташ дола доахан а лоам юххе даьгIенашка латт. Фермай коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг Шамилев Вахас кулгалдеча № 2 йолчо лелаю. Ах шера план 590 центнер йолча, цар 1 июль тIанхоачаш пачхахьалкхена дIаеннай 600 совгIа центнер шура. Цу ферме къаьстта дика толамаш доахаш ба доаркаш СССР Лакхехьарча Совета депутат Умхаджиева Малика, Наваева Хазман, Домбаева Роза, Хабилаева Минат, кхыбараш. Царца яхье а бахна дика къахьегама толамаш доахаш ба

къыча фермай хьайбаш лeладераш а. Масала, хьаьщаргба вай кхоалагIча шурий-товарни ферма доаркаш Тимербулатова Пия, Гилаева Эсет, Адаева Iайна, цхьоалагIча фермера Балуева Аминат, Асуханова Залубан, Гарсултанова Зулай, кхыбараш. Шура яккхара укх шера тIанйца социалистически дехкараш тIеххоачашдеш къахьег царех хIаране.

Хьаьвала къахьегаш ба скотникаш а. Ах шера план кхоачашъеча дика дакъа юкъедихьар массане а. МоллагIа шоашта тIадилла гIулакх толамца кхоачашду цар. Къаьстта белгалбиха беза № 2 йолча шурий-товарни ферма скотникаш Шамихьанов Адам, Адаев Шахид, Керимов Iусам, кхыбараш. Дика Iунал ду цар шоаш лелaдеча хьайбашта. Iуйрийна, сайрийна ферме хьадена моша доакъар ший хийнахьа хьайбашта дIадулл, хий моладу. Дийттачул тIехьагIа лукха ца лоаттадеш ший ханнахьа дажа дIадут доахан. Иштта хьайбаш лeладераша къахьегандаь балха толамаш, дентара-дента совдувлу. Дийнахьеи буси хIара беттача Iаттагара 8—10 килограмм шура йоаикх доаркаша. ХIаьта царех дикагIа йолчар, укх шера план 1900 килограмм йолча хIара Iаттагара 3500—4000 килограмм шура яккха дехкараш тIанйцад.

Шурий-товарни фермашка болх беш дукха къона болхлой ба. МоллагIа шоашта тIадилла гIулакх толамца кхоачашдеш, шоашта ца ховр болкхагIчарга хоатташ къахьег цар. Царна шина гIоновкъостал де кийча хул къаьнагIа бола доаркаш. Иштта, барт болаш, хоза, Iомерза, хьаьнала къахьегаш ба совхоза хьайбаш лeладераш.

— 28 шу да хьайбаш лeладеш аз болх бу, — йоах кхоалагIча ферма доаркас Тимербулатова Пияс. — Тха лелалиара ворхI саг ва шурий-товарни фермашка къахьегаш. Цхьа да осеменатор ва. Сога 19 етт ба. ХIара Iаттагара таханарча дента аз яьккхай 1500 килограмм шура, шера план 1900 килограмм йолча. ХIаьта дехкар тIанйцад хIара Iаттагара 4200 килограмм яккха.

Толамца къахьегаш ба цу ферма къона доаркаш Адаева Бирлант, Кехарсаева Эсет, Адаева Iайна, Батаева Марет, Гилаева Кули. Масса хIаман зембоаккхаш шура цIенен хьаьна йолаши яккха гIерт уж. Хьайбаш лeладераша эшар фу хьожаш-гIо деш ва бригадир коммунист Хасуев Сулейман а. Цу ферма коллектива массехазза совхоза Сийлен грамота еннай дика толамаш дахарах.

Ш. ОСМАНОВ.

ГОРОДО-ЮРТА

Тоъал ха я Грозненски района № 2 йолча совхозаца «Грознефтегаз» управлене йиъылагIча газцехо доттагIал лелалу.

ХIара шера газовикаша доикха новкъостал ду совхоза къахьегамхошта оасар деш, баьцаделлараш чуэцаш, доакъар Iалашдеш.

Укх шера а хIара шоатта дийнахьа боагIаш шоай низ дIакхоача новкъостал ду цар совхоза. Иштта, хIанзале 15 тонн йол Iалашъяьй. Доакъар кийчдеча хьинаре къахьийтар газцехерча слесараша Алиев Сулыика, Хизиров Лукъмана, Гириев Габила, Маишалов Вадима, кхычар.

А. ТИЩЕНКО.

УКРАИНСКИ ССР. «Дунайводстрой» треста коллектив мехка йоккхагIйола Дунай-Днестровски хий дIалара система толаме хьалъеш я. ХIанз мелиоратораш Дуная хий сахьата 250 километр а йолаш Одесски области колхозийн совхозийн кхаща дикала торо хургйола кавад дуддаш ба. Хьалхарча аргIанна 14 километр дамба хьалъеш ба уж. Цо сапоргда IаьржIача форда чура дира хий Сасык яхача Iама чу гIоргдоацаш. Цо торо хулийтаргъя цу Iама чура хий пасосашца хьал а оазаш кхоза кIезбьчуз тIехьагIа цу чу теза хий Iоаде. Цу Iама тIаха 20 эзар гектар я. Дуная хица из Iам хьалбизача ерггара йоккхагIйола водохранилище хургья цунах.

СУРТА ТIА: «Дунайводстрой» треста СМУ-18 мелиоратораш Сасык яхача Iамак IаьржIача фордан юкъе дамбе хьалъеш ба.

И. ПАВЛЕНКО сур.
ТАСС фотохроника.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Дерригача советски халкъо санна, «Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а Вознесенски куста мах беча предприятей коллективаша а шоай хур ду толамаш совдаха гIерташ. «1978 шера план кхоачаш а тIехкхоачаш а яра социалистически ахь йоаржалрен производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбарен хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, комсомольски организацешка, Советски Союза къахьегамхошка долча Письмона гIулакхаца жоп а луш, куста болхлоша укх шера хьалдарча ах шера план хиндаа шин кIира хьалха 107,6 процент кхоачаш дьяьй.

«ТIехьайусар йоацаш бе болх» яха ростовчий болам хьал а лаьца къахьегар бахьан долаш куста мах беча ерригача предприятей коллективаша хинал хьалха, июнь бетта 18-ча дийнахьа кхоачашдьяьй итталгIча пятилетка кхоалагIча шера хьалхарча ах бетта товарооборота план.

Пайда эцанза йола гороваш гуча а яьха, куста коллективо июнь бутт чаккхбалалехьа МагIалбина мехкдаьттахошка плана совгIа дехкар 55 эзар тарга сома наьха товараш. Иштта толам бакхя тха низ кхаьчар торгови куста болхлоша балхача наьха хьашташ дикагIа кхоачашде гIерташ кьинаре къахьегарах.

Хови ма-дий, шоашта тIалатта бехктокхам дикагIа кхетабу кулгалхой болча торгови предприятей коллективай балха гIулакхаш тIехдолта. Хьанцаргьа вай, масала, кхачан товараш дохка № 28 йола (заведующи Ф. Булгучева), боахама товараш дохка № 17 йола (заведующи Ю. Мамилов) тиках. Цу тикай болхлоша ийдерхой ха кхою, царна культурно гIулакх ду, балача наха дукхагIа хоатташ дола товараш лоаттаде хьож. Цудухьа къахьегамхой рьзза ба царна, хIаьта шоай планаш тIехкхоачаш а ю. Ф. Булгучевас кулгалдеча коллективо 17 июне кхоачашдьяьй товарооборота хьалхарча ах шера план, хIаьта Ю. Мамилов керте латтача коллективо иштта а хьалхагIа — 2 июне.

Дя тIехьагIа болх тоабеш къахьегаш я № 14 йолча (заведующи М. Маринко), № 12 йолча (заведующи С. Мамилов), № 18 йолча (заведующи Е. Цороева) тикай коллективаши М. Махницкая чулатта № 4 йола ларек. Ах шера декхарех дика лоархIабенаб уж.

ХIара тика болх дикагIа хилийтара лаьрхIа кIира цкъа гуллуш беседаш ю оаха мах берашца. ХIара ике дийнахьа баьча балха итогаш ю цига, дIахо болх тоабара де дезарех душ. Цу гIулакхо новкъостал ду кхоачамбоацараш гучадаха, уж сихагIа дIадахара де эшараш белгалде, йолаш йолча торонех бизза пайда эца. Хаддаза тIахьожам лоаттабарах тха йиш хул къахьегамхошта эша товараш тикашка хилийта, цунга хьежжа цар къаьшташ дизза гIа кхоачашде, товарооборота план толаме кхоачашдьé.

ХIанз тха куста торгови предприятей коллективай керттера декхар да балха темпаш кхы лаьгIдала йолийташ, города къахьегамхошта эшаш дола товараш лоаттадеш, хьинаре къахьегаш итталгIча пятилетка кхоалагIа шу чаккхдаккхар.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а Вознесенски торговi куста директор.

КАЗАХСКИ ССР. Актюбински областа къуабехьенналхбузен оагIорахьарча моттиганаш да «Ойкаутский» совхоза дахьташ.

ЙисалгIча пятилетке Ергосовхоза социалистически ахьe толамаш дахарах Къахьегама Цlеча Байракха орден еннай «Ойкаутский» совхоза.

Аьхка хьайбаш лелаерраш дIауха гIалин даьгIенашка — мIераче арешка. Цхьабагьда уххала а бинц чабанаш культурни гIулакхаш доацаш, каст-каста хул царанга совхоза культура ЦIен самодеятельни артистий.

СУРТА ТIА: «Дьяр» яхача моттигерча даьгIенашка хьайбаш лелаерашта концерт лу я совхоза ансамбль.

Сурт Д. КАРАЧУКА.
ТАСС фотохроника.

АГИТБРИГАДА КХАШКА

Наьсарен культболхлоша олла оттаьй ахкал-гуйран балхаш лелача хана юрта боахама болхлой культурни обслуживани дикагIа дIаяхьа. Эттара хьалха ялат чуэца дIадолалуча дийнахьа тха агитпоезд яр «Назрановский» совхоза Беков Махьмадгире кулгалдеш йолча тракторни бригада. Цу бригадерча механизатораша, комбайнераша, совхоза кулгалхоша, деза хьашиий лаьрхIе, массаза а безаме тIаэц тхо. ХIаьта цу дийнахьа массе хана а тхо ухаш хиначал хинах хьалхагIа дахарах тоьал хьежаш латта дийзар тха. ХIана аьлча, делкъийга хIама даа комбайнераш хьагулбалалца. Ерригa каний аре чуерзаль, чуийна болх беш йоахкар комбайнаш, хаддаза цар аьрда ялат дIахкухьаш лелар грузовикаш. Укхаза яр ялат чуэцара гIулакхаш кхоачашдеш йола ерригa керттера штаб: совхоза директор Зурабов Микаил, отделене управляющий Бекмурзиев Нъурейш, местюма председатель Б. Абиев, иштта кхыбараш а. Царна чIоагIа хоалхетар кIи-мар дIаболалуча дийнахьа тха агитпоезд шоаш болча нисъенна. Делкъел тIехьагIа сахьат даьгIа, комбайнераш хьагулбелар, тIаккха июльски Пленумах лаьца хоаца беседа а яь, дIадоладир агитпоездо комбайнераштеа механизатораштеа лаьрхIа дола концерт. Укхаза бIаргайра комбайнерашта яххача говзалца оттаьь йола интермедеш, деш дола халхараш, локхаш йола ашараш. ХIара йиш локхача хана, программа дIахьош йолча Хамхоева Розас хьоалар из хьена хетаьь я.

Совхоза кулгалхоша, механизатораша, комбайнераша чIоагIа баркал аьлар культработникашта концерт оттадарах, хIаьта, совхоза директоро Зурабов Микаилас дийхар тхога цу концерта программа доалаш леладерашта хьокха аьна.

Аз ханхе йийцар аргIанара цхьа выезд мара яц. Шоай графиках, массанаьла а дIанхача гIерташ болх беш ба наьсарера культболхлой. ХIаьта а харц хургдар из болх дIабахьара кхоачамбоацараш доц аьлча. Царех чIоагIа Iаткъаш дар да автоклубаш ясенига хилар. 75 эзар саг вахаш йолча Назрановски районе цаI мара яц автоклуб а, е кхыйола транспортни машина е.

Наьсарен района библиотечни болх вIашагIтехя кхо шу даьннад. Цу библиотеке я передвижной болх дIабахьара лаьрхIа цхьа отдел, 3 саг штат а йолаш. Цар болх дIабахьа йиш йолаш бац библиобус ца хилча. Из гIулакх ледара леладу культура министерствос. Библиобус хьахьожаеш яц, е иштта мара хьайита йолаш автоклуб а яц. ТIаккха, КПСС XXV-ча съездо, ноябрьски (1977 шера), июльски (1978 шера) Пленумаша хоадам болаш дуаш культучреждений материальни база чIоагIъяра гIулакхаш, хIана аьлча, из чIоагIъаь кларга хьежжа мара лаьхлургбац культмассови болх юратша, хIаьта я уж кхоачамбоацараш хьалха ца ь драхаш, лаьрхIа шоай болх дIабахьа гIерташ боахи Наьсарен района культболхлой.

М. АУШЕВ,
Наьсарен района культура отдела заведующи.

ЛОВЗАШ БА КЪОНА ШАХМАТИСТАШИ ШАШИСТАШИ

18 июле, Карпов — Корчной яхача, матча эттара хьалхарча дийнахьа. Октябрьски районерча пионерий ЦIагIа хилар берий клубаштен берий майдаштен юкъера шахматно-шашечни яхьаш.

Турнире яр итт команда. Эттара низ болачарех яр «Тимуровец» яхача берий клуба команда. Морозова Павлика цIерагIча клубацеи Октябра 60 шу дизара цIерагIча берий майдан командацеи ялхаза ловзарах, царел шинел а 3 : 0, 2 : 1 йолаш котъьхьлар из, хIаьта «Фанел» яхача командацара ловзар чаккхдаьлар 1,5 : 1,5. ШоллагIа моттиг яьккхар «Фанела» — 10,5 очко йолаш, кхоалагIа моттиг ВЛКСМ 60 шу дизара цIерагIча командас — 9 очко. Цу команде ловзаш бар ХачатурянгIар вежарий — Феликси, Нрни, Эдини. Эттара тIехьаре моттиг яьккхар Морозова Павлика цIерагIчеи Октябра 60 шу дизара цIерагIчеи командаша.

Шашисташта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Фанело» — 8,5 очко, шоллагIа моттиг — «Искра» яхача командас — 8 очко. Шахматехи шашкаех хьалхара моттигаш яьхача командашта совгIаташ делар пионерий ЦIен кулгалхоша.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Доазол дехьара

Калейдоскоп

КУБА — КАГИРХОЙ ФЕСТИВАЛА

Да тIехьагIа кIезигагIа ха юс Кубе кагирхойи студентийи XI Дерригдуйнен фестиваль йолалургйола 28 июль хьатIакхача.

ЧIоагIа дегаш айделла болаш наькъа болх форума фусам дай. Цунга кийчо еча хана къонача коммунистий Союза инициативагIа мехка ях нъ ряай. 1,2 миллион кагирхоша шо-шоашта декхараш тIайийцад, уж кхоачашдаро хьахьокхаргья XI Дерригдуйнен фестивала делегаташ хьакъоастабара йола лоархIаме критерий.

«Фестивальни» шера къаьстта хьинар айдаь къахьегаш ба халлъбоахама объекташ хьалъеча кагий нахи мехкарийи. Царех лоархIамегIа яраш — Сьенфуэгосерен Мариелерен цементни заводаш, Ольгинера металлургически комбинат, Нузвитасера азотни удобрений комбинат, Гавана — Сантьяго-де Куба яха трансхубински магистраль — кагирхой ударни гIишлош ьана дIанхайкаль я.

Дукха дика инициативаш хьахиннай ях лелаеча хана. Масала, студенташнара тростник цIенъеча хIаране кхокха кIиргагIа болх баьб, хIаьта дукхача предприятей къонача болхлоша карадерзадаьд хIанзалца капиталистически мехнашкара ийеш хинна изделеш арахецилга.

(АПН).

ЯЬЧА ГIАЬЛЕНГА ЮХА ТIЕХЬАШКАХЬЕН?

«Венсон энд Хеджес» яхача английски табачни корпораце йоккха йолаль йоккха йоаца пластмассах ль аппарат. Цун гIоаца гIаьле уизарий терлургда етта «цигарна» уваи... фильтр йолаш яр а. Из гIулакх доладаьд фирмо «Юкъарча рынко» тIакийца налогови система мехка юкъейовлайча шоашта хургйола эшал кIезигъяра. ХIанз йолаш йолча порядкагIа налог тох дIадахийтача тхьамкай боарамга хьежжа доаццаш, изделей мах а лаьрхIе. Хьоарчаьча гIаьленга мах кIезигагIа ма-бодий.

(АПН).

Дуйне дерригa прогрессивни низаш гера Iодалара, дукха мах бобу еррига срецатваш дIахара тIехьа да. (Газеташ хIара).

«Гера хьадайга сихдара — ай». Из, хьалат да «Канадин трибюн» яхача газета тIа.

ТАСС фотохроника.

СССР халкъий духовни сибата юкъара советски оагIонаш хьахилари дегIаахари

МоллагIча халкъа, моллагIча эзамгача а доккхача а къаман, мела эзамигеи мелла доккхеи из дале а, исторе къаьста тешал ду къамаш готтача шоай къаман гонаргита чухь хьарчалуш хинна ца хилара. Халкъаш, вIаши гIулакхаш а леладеш, шоайла гаргагIерташ хинна хилара, къаьнара общество, эксплуататорий классаш халкъаш вIаши хийрде, цаI шоллагIчоа духьалдаккха гIерташ хинна йоллашаьа. Хоаш да, СССР халкъашта юкъерча гIулакхий овлаш кIоарета историна чудаха хилар.

Общественни вахара хулаш йолча интернационализаце цу прогрессивни процесса теоретически кIийле техьай В. И. Ленина. «Адамаш дерригача боахама, политически, духовни вахара тIатIа чIоагIагIа интернационализаци хул капитализм йолча хане а. Социализмо дерригкена а интернационализаци ю цуниа» (ПСС, т. 23, оагI. 318). В. И. Ленина цаI йола еррига юкъара процесс лоархIаш хинна интернационализацех. Цун балхаш хьахьокх капитализмера интернационализации социализмера интернационализации цхьатара ларxIа йиш ца хилар. Нагахьа санна капитализма хьалашка, производства средстваш, частни доалахье хилараг1а хулаш йола духьаленаш, тайп - тайпара йола социальни а къамий а антагонистически вIашдухьалеташ мийсъалар бахьан долаш, интернационализаци общественни вахара ерригача сфераша даим ужаш е вожаш халкъаш тоIадарпа юзаенна яле, социализмо оттаду халкъашта юкъе социалистически интернационализма принципий кIийлеи тIа латта шоай мукъагIара йохаргйоаца цхьоагIон доттагIалли.

Нагахьа санна СССР халкъий духовни сибат дегIаахара эргалонаш кIезига яь а дукха яь а цу плане терхалье вай делча, сона хетачох, цар духовни вахара эттара белгалагIара явлени ларxIа еар ер да: коммунизм хьалъеш лаккхача темпашца дегIаух халкъий духовни облик, культурни революце ерa эргалоний влияни тIехь - тIехьагIа кIоарглу общественни вахара ерригача сфераша, вахара уклад, быт, мировоззрени, советски наьха ерригa духовни облик хуцалу. ДегIаеначa социалистически общества хьаду СССР дерригача халкъашта къамий культура тоаяран дегIайоалаяран меттел. СССР дерригача халкъаша хьадаьча духовни рузкъага кхачара а эша толашагIдола хьалаш. Из дерригa бахьан долаш советски халкъий духовни вахаре боккъонца законах дола хIама а хиле дIаотт цар культура тоаялар, халкъаш вIаши гаргаахар, шоайла гIулакхаш леладар. Долче, доккхийча а эзамигача а советски къамий экономически а политически а строй из хилара ларда тIа тIа-тIа дукхагIа хул советски халкъий духовни облика цхьатарра йола оагIонаш.

Доккхийча а кагийча а советски къамий духовни облика юкъарасоветски оагIош хьалалара а дегIаахара а, уж духовно вIаши гаргаахара материальни кIийле я производства средстваш социалистически доалахье хилар. Цхьабаьгьда, цул совгIа йолаш а КПСС, советски, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацеша къахьегамхошта интернациональни кхетам балара беча хьлдле лостам болча балгапа ювзаенна йола субъективни фактораш. Цу тайпарча, объективни хьалийи субъективни факторийи кIийлен тIа хьахул цар духовни культуре, обычей, традицей, быта характера юкъара оагIош. Цу тайппара, исторе чу эттаре хьаьха хьа а хул, дегIа а ух ерригача социальни слоех, этнически группех, нийчен доккхийчен къамех йоахкаш йола советски халкъий духовни сибата юкъара — советски оагIош.

Хоаш да къаман духовни сибата оагIошни самалаш хьахмар йолаш йолча цул вахара социально - экономически, исторически, географически хьалашца дувзадена хилар. Къаьстта тешал ду цунна хьахинна дIаоттача цар боахама деятельности тайпаш цхьатарра ца хилар бахьан долаш цу е вокх къаман тайп - тайпарча доакъой психологи, оамалаш, обычеш, традицеш, кхыдарно велуш йола эргалонаш йоахкаш хиларо. ХIаьта кхыча халкъашта юхе дахача доккхийча а кагийча а къамий викалий, вIаши юкъе экономически культурни отношенеш хилари цхьана гIулакхаш леладари бахьан долаш лоалахарча халкъийчарна тарайола цхьайола оагIонаш хила тарлу. Масала, терски казакаш лоаман халкъий барзкъа а, хIаьта иштта тIема амуници а дIаийцай. Цу бувзамий цхьыкка оагIув а я: цхьаццадола эрсий хIамаш хьанийцад лоаман наха а. Материальни духовни культурай а элементаш дIаюха ийаь хилара белгалонаш къаьхта гуш я Нъапбеседа Кавказа дерригача лоаман къамий гIулакхашка а.

Доккхийча а кагийча а советски къамий духовни сибата юкъара оагIош латт марксистско - ленински мировоззренех, къахьегамцарча коммунистически отношенех, литературен искусствен коммунистически морала принципаш хиларах, масала, — социалистически реализм, советски патриотизм, пролетарски интернационализм, вешта аьлча, дегIаенача социализма хана общества духовни вахар коллективизмацеи интернационализмацеи белгалдолаш да.

Халкъий духовни сибате, культуре, традицешка, обычешка юкъара советски элементаш хьахилари дегIаахари чура а арахьара а вIашдухьаленаш дIаяхара хьалашца латташ йола исторически дегIаахара, объективни процесс ларxIа езаш я. Ше хьабенача новкъа цу процесса ле дийзад тайп - тайпара гIалаташ чоалханедараши. Масала. Советски Iаьдал даьнначa хьалхарча шерашка дукхача республикашки моттигашкарча интеллигенца оагIорахьара гучадувлаш дар халкъа культуре, быте юкъара советски дар дегIаахар ца дезаш хилар. Юкъарча советскичоа духьала уеттадара хестадора традицешкара, обычешкара специфически — къаман дараш, къамий юкъмоттигаш по телхаешекъа. Партийни организацеша ханахьа тоадир цу тайпара дола гIалаташ. Масала, Киргизе, Узбекистане, Латве, Эстоне республикай партийни организацеша лаьрхIа дийцар из доаш.

Кхыча тайпара гIалаташ а дар гучадувлаш « культурни тIехьале, культура кхьхалени» ца лархIар. Из гIалат дар, хIана аьлча СССР халкъий духовни сибатацара юкъара советски дар дар культурни доттагIален процесс доккхийча а кагийча а къамий культурни тIехьаленцара прогрессивни а хьалха латташ а мел дар шоллагIаре лувца дезаш хилараг1а. Цул совгIа, социалистически дегIаахара новкъа доалаш долча моллагIча халкъа объективни, исторически хиланза даргдоацар да цу халкъа исторически дIадахарашцара прогрессивни элементаш караерзаяр. Хала, чоалхане, цу е вокх доккхача е эзамигача къаман исторически эргалонаш терхал а еш IилмаI наькъаца къоастаде дезаш декхар дар духовни сибата юкъара советски явленеш хьахулаш даьттача хана дIаяхача ноахалаша юкейита маьхаленаш критически караерзаяри творчески дегIахуелари.

СССР халкъашта юкъе националистически уйлаш хьалхьее гIерташ антикоммунизма идеологаши лаьрхIа. шоашта из харцдоага хоашшехьа цхьатарре ларxIа гIерт советски наьха духовни сибата юкъара советски оагIош хьахилареи дегIаахареи процесси вай идеологена хийра дола, къамий - колониальни IотIъама хьалаш латтача капиталистически формаце долаш дола «денационализаце» «русификаце» гIулакхаш. Халкъий доттагIлен идеяшта, интернационализма идеяшта духьаларча къовсаме керттера гера дьыд цар советски халкъий культурен метташи дегIаахара даькъерча КПСС политикана фальсификаци елга. Антикоммунизма идеологий массазара доводаш латт юнаш йолча невенен тIехьанахьарча, лоархIаме доацача хIамашта абсолютизаци яхах, чудоацамга диллача тайп - тайпара йола событеш тIера вIаши тара лесташ хилар чIоагIа терхалдарах. ВIалла хиланза а хила йиш йоацаш дола а хIамаш дувш буржуазни фальсификатораша, вай нехкарча арсех доацача халкъий къаман культура, традицеш, обычеш тIеIаю, царна русификаци ю яхаш.

Буржуазни социологаша ховшшехьа а фальсификаци ю вай мехка латтача халкъаш духовно вIаши гаргадалари процесса. Уж хулаш дола хуцамаш «ассимиляце», советски «империализмах колониализмах» хьахиина хIамаш да ала гIерт антикоммунизма идеологаш. Фактащ терхал а ца ац, цар дуаш СССР низагIа дIайоах къаманашта юкъера эргалонаш, социалистически советски чо лерттIа къамашта невилировка ю яхаш. Хоза терхаш тIабахийта ациализ йича гучадоал цар тIа це эцаш дар къаманчул керда социальни чулоацам хилар. Иштта, масала, малхбузен -германски философа Хаит Ваймура кийса хетац узбекски, киргизски, казахски, туркменски, каракалпакски литератураш къамийчун чулоацами социалистически чулоацами цхьана тарбеш хилар. Из буржуазни философ гIерт, «къамандар лоралара» хьакъехьа фальташ а дувцаш, къаманчукпара классови, социалистически чулоацам боабе. Из де гIерташ ва советски культурни политика де лерхIаш дола керттерар «бусалба культура цIенъаь» дIа а яьккха, цуй метта советски, е, изза морт йола, эрсий культура дIаоттаир да» аьнна хетача вола цхьаьнха буржуазни Iилмахо Дж. Уиллер а. Нагахьа санна ер «критик» бусалба культура яхар бусалба дьы лелабеча халкъий къамий культура я аьнна хеташ вале, Советски Iаьдала яхаш хIама дац «бусалба» культурага, хIаьта массанея хьалха а хилийтай цо халкъий къаман культура боккъонца долча къамий, прогрессивни элементий дегIааха фактически торо. Бокъонца лаьрхIа, Уиллера хет бусалба культурен моллагIча классах уж бале а бусалба нах политически цхьан вIашагIтоха гIерта панисламизмеи бе башкало йоацаш цаI да аьнна.

ХIана ю буржуазни идеологаша социализма къамий политикана сел чIоагIа «критика»? Ю дерригa советски доккхий а кагий а къамаш цхьанна а хIаманга доадлургдоаца цаI дола советски халкъ деш вIашкаувзар алхха социализм мара йоацандаь. ю дерригача къамех болча советски наьха экономически, политически, духовни хьашташ цаIаш хулга Iалашдер духхьал социализм мара йоацандаь. СССР толамийн низийн ларда халкъий доттагIал, цар цхьоагIо йолга а хоаш, массадолча хIамал чIоагIагIа советски халкъий цу цхьоагIонах хьета капиталзма апологеташ чIоагIа дезаш бар социализм къамий экономикана, культурана, духовни сибата «кагье ца гIертар», хIана аьлча царна дика хов экономически политически вахара чIоагIало, советски наьха духовни сибат социализма кIийлен тIа хьахулаш хилар.

СССР халкъий вежарий дезале наьха материальни а духовни а хьашташ цхьатарра кхоачашду, хьо малагIча къамах ва аьнна ца хоатташ.

Духовни сибата юкъара советски элементаш СССР дерригача халкъех, дерригача дукхача къамех латтача советски халкъах йоахк. Хоаш ма дий, вайцига долаш мичад доккхий а кагий а къамаш керда къам хулаш вIашагIдеттадалар. Долча тайпара аьлча, доккхийча а кагийча а советски къамий духовни сибате юкъара советски элементаш хьахул хIара къаман культура, искусство, традицеш, обычеш тоаялареи хозъяларей хьалашка. Цу тайппара, наьха кердача исторически общностах — советски халкъах доахк юкъара советски дараш санна, иштта къамий гIулакхаш а, хIаьта хIара советски къаман духовни сибатах доахк цхьан хинна прогрессивни къамандараш санна, иштта юкъара советски гIулакхаш а.

СССР халкъий вахаре юкъара советски гIулакхаш хьахилара а дIахо дегIаахара а керттерча хьалех цаI да революционни цIейш чаккхдахар. Керттерча даьнъе традиционна цIейша хестабу наьха къахьегами халкъа ираз. «Сийлахь — боккхача Октябра шу дизар, 1 мая, 8 марта, Конституца Ди, Советски Эскара Ди, Котамон Ди, шахтера Ди, металлурга Ди, хьайбаш леладечун Ди, юрта боахама болхлочун Ди и. кх. дI.). Уж цIейш дездеча а чIоагIдеча а боккха лоархIам болаш да кепайоазув, телевидени, радио, культурно-сердалон учрежденеш, къахьегамхой коллективаш.

Яйлача дика йолаш я бIаьстан, хьувнъама, саг кхера, Советски Эскара мугIарашка водар наькъаккхара цIейш дездара даьнъера Грозненски, Сунженски, Гудермесски, Шалински районий культурно-сердалон учрежденей опыт. Иштта лоархIаме я Ножай - Юрта района культура учрежденей опыт а. Цига шерра - шера чаккхдоах халкъай доттагIалли цIейш. Нохч - ГIалгIайчен а Дагестана а районий викалаша дакъа а лоацаш. Уж цIейш долаш хестаду халкъий доттагIал, советски наха юкъе сийлен, денала, дукхача наьха турпалел гойташ дола гIулакх а хинна дIаэтта социалистически къахьегам. Царна тарадола масалаш дукха да, цар опыт е хьаллаца, дегIайоалае еза.

Цу тайппара вай белгалдаккха йиш я, советски халкъий духовни сибате «юкъара советски» явленеш керта чу дагалоаттаю система хинна Iе йиш йолаш яц, из юкъейоагIа боккъонца долча вахара, боккъонцарча хIара денчарча балха, советски наьха убежденешта. гIулакхашта. Социалистически къамий духовни сибатацара юкъара советски дар хаддаза хьахулаш латташ, дегIаухаш, эргадаьнна тоалуш да.

В. НАУМЕНКО,
ЧИГУ аспирант.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 июль
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.15 — IуIрашка гимнастика. 8.55 — Берашта оахкарей хьалхъехьа. (Ленинградера передача). 9.25 — Н. Г. Чернышевский. «Фу да деза?». Телевизионни фильм. 1-ра, 2-гIа, 3-гIа довкъош. 14.30 — Телевизионни документальни фильмай программа. 15.20 — ДIалокхар ва РСФСР заслуженни артист А. Слободяник (фортепьяно). 15.45 — «Объектив». 16.15 — Берашта. «Сийлахь-воккха оахкарей карийнадер». Телевизионни художественни фильм. 17.20 — «Московски комсомолец гIулакхаш». 18.00 — Кердадараш. 18.10 — «Ишта хилар из?», «Малхбехке». Мультипликационни фильмаш. 18.40 — «Юрт: гIулакхаши декхараши». 19.10 — «Гаьнарен шахарен плах». Передача дIахьор ва РСФСР халкъа артист, композитор Ф. Левашов. 19.35 — «Сатийна американцаш» яхача документальни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Комиссараш, шо хестаду аз...». Останкино концертни студера сийра. Кестенъича — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Признание по расчету». Телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.35 — Дунен юкъара обозрени (нохчий меттала). 18.50 — «Андрей Баймуханов». Телевизионни документальни фильм. 19.05 — 75-ча шерарча аьттий наькъашка гIола. «Бадта сихала дилази». 19.15 — Киножурнал. 19.30 — «Спортаца доттагIал долаш». «Садко» яхача ницкъера бассейнера репортаж. 20.20 — «Къаьнара романсаш». Фильм-концерт.

26 июль
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.20 — IуIрашкара гимнастика. 8.45 — Сатьердамо старташ. 9.40 — «Шийгаьнта: йола йол!». Художественни фильм. 11.00 — «Къоначуккъара клуб». ДIахьу Ю. А. Семенова. 14.30 — Iилманпопулярни фильмай программа. 15.15 — Н. Г. Чернышевский. Юбилейни выставкера репортаж. 15.45 — «Советски пачхьалкхаца баьсонни дарнаш». «Лорадо Iалам». Передача дIахьу СССР юстица министра хьалхарча заместитела Л. Я. Сухаревс. 16.15 — Малх доах Г. Верезан цIерагIча Уралера Пачхьалкхаси академически халкъа лекукрашни хоро. 17.00 — «Зурмачош, цхьана шо!». 17.25 — «Iалман вахар». Передача дахьа доац Социалистически Къахьегама Турпала академика А. А. Трофимукаи академика А. Г. Аганбегяни. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Спортлото» тираж. 18.30 — Кубински халкъа кIийна хетаь программа — къам гIаьттача Денна. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Театрах йола дувцараш». СССР халкъа артист Н. К. Черкасов. Из вь 75 шу дизарга. Передача дIахьу театральни критика Н. А. Абалкина. 22.30 — Н. Арканова концерташ. ШоллагIа передача. Программа чаьге 9. Грета кинирам. Кестенъича — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Северянкера» хIамаш тигараш». Телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.25 — КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленуме решенеш — вахаре. Нохч-ГIалгIай юрта боахама министерства керттерча агрономе Х. С. Яхьяевга къамаьл. 18.45 — «ТIехьенна лаьрхIа хьу». Телевизионни документальни фильм. 19.00 — Кхетам балара яхь лоархIам (нохчий меттала). 19.15 — «Марша доагIийла шо!» (нохчий меттала). 19.45 — Киножурнал. 19.55 — «Изделий декала — комсомольски гаранти». 20.15 — «Марша доагIийла! — Вода Кубос». Документальни фильм.

РАДИО

26 июль

6.30 — «Юртара IуIре» (эрсий меттала). 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Хоамаш. 8.55 — Ашараш. 9.00 РСДРП II съезда Дерригдуйнен исторически лоархIам. Исторически Iилмай кандидата В. В. Варпаховска къамаьл (эрсий меттала). 9.15 — «Тха почта» (нохчий меттала). 9.32 — «Къона зеландо». Радиовыпуск (гIалгIай меттала). 17.00 — Атеистически кхетам балара комплексни болх. Беседа (гIалгIай меттала). 17.15 — «Яхье хаслад», «Электроприбор» заводера передача (нохчий меттала). 17.30 — «Шоаца, юртара болхлой!». Концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сийлахь нарва Грозный» (нарсти гIолла). 18.30 — Ашараш.

26 июль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «КПСС ЦК июльски Пленума решенеш дог увоатталу» (гIалгIай меттала). 8.50 — Ашараш. 9.15 — «КПСС политика творчески низ». Беседа (эрсий меттала). 9.30 — «ЦхьоагIо йолча дезале». Радиовыпуск (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 18.00 — «ДоттагIий вешаш» (эрсий меттала). 14.15 — Вай советски мехк ду. Беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой уйлаш». Производстве хьалхе леларяша дуаш (гIалгIай меттала). 18.45 — «Агитатор арен стане». Ачхой - Мартановски районера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грозненеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка кIезиг-дукха догIа а делхаш, малхбузехьара секунда 7—12 метр чIоагIа мух а болаш, фегара температура республике 18—23, Грозне 20—22 градус йолаш хаал йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурни отделаш — 3-61-40; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-40; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-66; бухгалтерия — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ00296. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5450.